Է. ՏԱՐԻ 1809 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 17 ԱՐԱՑ 4382 — Հ. Տ. 24 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1890 — Ն. Տ. 5 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1890 — ՀԻՃՐ. 14 ՃԻՄԱԶԻՈՒԼ ԱԽԸՐ 1307 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԵՒ ԱՄ ... ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ... ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه غلطه‌ده نورادونكيان خانده آرەولك
غزته‌سى ادارەسنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գանձման ...	160
» » Վեցամսեայ » »	80
» » Եռամսեայ » »	40
Գաւառաց » Տարեկան » »	200
» » Վեցամսեայ » »	100
Օտար երկիրներու տարեկան ...	56
» » վեցամսեայ »	28

Դուրս գրկուած յօդուածք ... Խմբագրութեան ... գրուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 24 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1890

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒԹԻՒՆ

Բ.

Թէեւ, ինչպէս ծանուցինք երեկի թուով, Կարնեցիք համակերպած են Ս. Պատրիարք Հօր որոշման, որուն համեմատ Վիճակին Նորընտիր առաջնորդ Իւթիւճեան Գէորգ Ծ. վարդապետ Կարին պիտի երթայ անմիջապէս եւ ժամանակ մը ետքը պիտի ընդունի եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւն, բայց մեր Կարնեցի բարեկամաց ամանց կազմէ առ մեզ ուղղեալ նամակին զոր հրատարակեցինք չորաքթ առաւր թուով, սկզբունքի եւ իրողութեան կարգ մը կարեւոր խնդիրներ կը յուզէր, որոց վրայ ինչ ինչ դիտողութիւններ օգտակար կրնան լինել.

1. Նամակագիրք կը կրթնին Գէորգ Կաթողիկոսի մէկ «Կոնդակին», որով կը հրամայէ եղեր եպիսկոպոսական վկայագիր տալ ընտրուած ամէն առաջնորդաց, [illegible].

Ենթադրենք թէ գոյութիւն ունենար այնպիսի կոնդակ. Ի՞նչ կը լինէր հետեւանքը. Թուրքիոյ Հայք 65ի չափ առաջնորդական թեմեր ունին. ուրեմն, 65 եպիսկոպոսներ պէտք է ձեռնադրուին կամ գտնուին առանց առաջնորդութեան համար. Խնդիր է որ եթէ ամէն առաջնորդք անմիջապէս եպիսկոպոս ձեռնադրուին, վարդապետք ո՞ւր պիտի առնեն առաջնորդական փորձառութիւն. Բայց թո՛ղ զայս, երբ թեմի մը ժողովուրդն իրեն առաջնորդ կը խնդրէ վարդապետ մը որոյ երեսը չէ տեսած, և սա ալ Վիճակն ու վիճակայինները չի ճանչեր, ի՞նչ երաշխաւորութիւն կը մնայ թէ այն վարդապետ՝ եպիսկոպոս ձեռնադրուելով Վիճակին հետ իրօք կը կապուի.

Եթէ այնպիսի տրամադրութիւն կամ օրէնք գոյութիւն ունենար, պէտք էր որ ցարդ եպիսկոպոս ձեռնադրուած լինէին կարգ մը վարդապետք և ծայրագոյն վարդապետք, որք ուրոյն և անկախ թեմերու առաջնորդ ընտրուած և իրենց Պէրաթն ընդունած են վերջին տարիներս. Պէտք էր մէկ մէկ եպիսկոպոս լինէին ցարդ Վահան Վ. Պարտիզակցի, Նեոգոկիոյ նախորդ առաջնորդը, Պօղոս Վ. Խոլասեան, նախկին պատրիարքական փոխանորդ և առաջնորդ Բէօյիւաէնայի, Պետրոս Վ. Ներկարարեան, առաջնորդ Շապին Գարահիսարի, Ներսէս Վ. Ասլանեան, արդի պատրիարքական փոխանորդը, նախկին առաջնորդն Նեոգոկիոյ, Ամբրոսիոս Վ. Ռուբինեան, առաջնորդ Բաբերդի, Մովսէս Վ. Կէօմիւշեան, նախկին առաջնորդ Բաղէշի և այժմեան առաջնորդ Հալէպի, Յակոբոս Վ. Ցորիկեան, առաջնորդ Ակնայ, Սահակ Վ. Այվատեան, նախկին առաջնորդ Նեոգոկիոյ, Յովհաննէս Վ. Փափազեան, առաջնորդ և վանահայր Արդուի, Տրդատ Վ. Պալեան, առաջնորդ Կեսարիոյ, ևն, ևն.

Արդ, եօթ Կաթողիկոսական հրամանի մը կամ Հայ Եկեղեցւոյ օրէնքի մը հակառա՞կ չարժած են Ազգային Վարչութիւնք՝ այս և ուրիշ վարդապետաց անմիջապէս եպիսկոպոսական վկայագիր չտալով իրենց առաջնորդական ընտրութեան վաւերացման առթիւ, և սպասելով որ անոնք նախ իրենց Վիճակն երթան, հոն քիչ շատ արդիւնք ցուցնեն, ճանչեն անցայինները, անոնց համակրութիւնը գրաւեն, և ժամանակ մը ետքն եպիսկոպոս ձեռնադրուին, «ի վարձատրութիւն անցեալ ծառայութեանց և ի խրախոյս ապագայ գործունէութեան», (ինչպէս կ'ըսէինք մեր Ա. յօդուածոյ, յունուար 12.)

2. Ո՛չ. զի խնդրոյն հետաքրքրաշարժ կողմն ա՛յն է որ մեր Կարնեցի բարեկամաց իբրեւ մեծագոյն փաստ յիշած Կոնդակը գոյութիւն չունի.

Քննեցինք փնտռեցինք, եւ ստուգեցինք թէ անոր ո՛չ բնագիրը կայ Պատրիարքարանի մէջ, ո՛չ ընդօրինակութիւնը. Ընդհակառակը կը տեսնենք մեր Կարնեցի բարեկամաց եթէ ո՛ւր որ է այնպիսի Կոնդակի մը բնագիրը կամ օրինակն յերեւան հանեն. Սա միայն գտանք թէ 1876 տարւոյ յուլիս ամսոյ Կրօնական ժողովոյ նստի մը մէջ, հոգելոյս Տ. Ներսէս Պատրիարք, եկեղեցականներն յորդորելու համար որ թափուր մնացեալ գաւառներն հաւաքելու երթան, Իզմիրեան Մատթէոս եպիսկոպոսի ձեռնադրութեան առթիւ, բերանացի զեկուցում մ'ըրած է Կաթողիկոսական հրամանի մը վրայօք, որով հոգելոյս Տ. Գէորգ Կաթողիկոս կը պատուիրէ եղեր որ «թափուր վիճակաց առաջնորդք ընտրուելով յէջմիածին գրկուին ի ձեռնադրութիւն, և գտնուած առաջնորդներէն ալ արժանաւորք փութով յղղուին յէջմիածին ի ձեռնադրութիւն».

«Ցականէ յանուանէ նշանակեալ գաւառաց ամենք արդէն չունին առաջնորդ, (ըսեր է Ներսէս Պատրիարք,) Միացածներէն ալ Սեբաստիոյ Վիճակին առաջնորդին արդէն վկայագիր տրուած է. կը մնայ Կեսարիոյ առաջնորդին.

«Արդ, ժողովոյս ուշադրութեան կը յանձնեմ Վեհ. Հայրապետի սոյն պատուէրն, որպէս զի ըստ այնմ գործադրել տնօրինէք.

«Այսօր յիշեցէք Այէաթճեան Տ. Գրիգորիս վարդապետի եպիսկոպոսական վկայագրի գործն ալ, վասն զի այսպիսի փափուկ ժամանակի մէջ Մուշոյ պէս ընդարձակ վիճակ մը առանց առաջնորդի թողուլ խոհեմութիւն չէ.»

Տ. Ներսէս Պատրիարքի այս յայտարարութեան վրայ, «Ժողովս ընդունելով Վեհ. Հայրապետի այդ հրամանն, «և ի սկզբանէ անտի Տաճկաստանի «մէջ ընկալեալ սովորոյթն յիշելով, — [illegible]

Տ. Ներսէս Պատրիարքի նախագահութեան Ներքին Կրօնական ժողովոյ տուած սոյն որոշումն անշուշտ հակառակ չէր կաթողիկոսական պատուէրին, զոր հոգելոյս Պատրիարքին նոյն նստին մէջ բրած բերանացի զեկուցմէն եւեթ գիտենք, իսկ գրաւոր պատճէնն, եթէ երբեք կայ, ո՛չ ուրեք կը գտնենք.

Եւ այն ժամանակի Վարչութեան այդ որոշումը նո՛յնն է զոր Արեւելք կը պաշտպանէ այսօր. նո՛յն որոշումն է որոյ գործադրման նախանձախնդիր կը գտնուի արդի Ս. Պատրիարք Հայրը. նո՛յն որոշումն է նաեւ զոր գործադրած է Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրը, վերջինեալ կարգ մը վարդապետաց և ծայրագոյն վարդապետաց չտալով եպիսկոպոսական վկայագիր, մինչեւ որ իրենց թեմին մէջ արդիւնք ցուցնեն, ծանօթանան ժողովրդեան, և գաւառացւոց համակրանքը շահին գործնականապէս.

Խնդրոյն այս կարեւորագոյն կէտը լուսաբանելէ ետք, աւելորդ էր վիճաբանութիւնն յառաջ տանիլ. Բայց կարգ մը իրողութեանց վրայ եւս կ'ուզենք ճշմարտութիւնն ի վեր հանել.

3. Մեր Կարնեցի բարեկամք, եպիսկոպոսական անմիջական ձեռնադրութեան պէտքը ցոյց տալու համար, կը գանգատին թէ Կարնոյ շատ մը գիւղեր քահանայ չունին, և անհովիւ անխնամ կը մնան.

Բայց Կարնոյ նախորդ առաջնորդ Արիստակէս եպիսկոպոսին Կարինէ մեկնիլը դեռ տարի մը չըներ. Արիստակէս եպիսկոպոս տասնեակ քահանայներ մէկէն կը ձեռնադրէր, և կը յիշենք որ իրեն դէմ Կարնեցւոց գանգատներէն մէկն ալ սա էր «թէ չատ քահանայ կը ձեռնադրէ». Ն. Գերապատուութեան Կարինէ մեկնելէն ի վեր կատարած քահանայի՞ց պատահեցաւ արդեօք. Ո՛րչափ գիտենք, Ինֆլուենցան կամ Տանկը չատ զոհեր չըրին այն կողմեր. Մեր գիտցածն այն է թէ միմիայն Արիստակէս եպիսկոպոսի ձեռնադրած քահանայք դեռ քանի մը տարիներ բաւեն Կարնոյ.

Բաց աստի, երբ մեր բարեկամք կը գանգատին թէ եպիսկոպոս բնաւ չկայ գաւառին մէջ, չենք կրնար մոռնալ թէ Պայազիտ մօտ է Կարնոյ, և ի Պայազիտ Յովհաննէս եպիսկոպոս կայ, որ գէթ քահանայ կրնար ձեռնադրել, եթէ անմիջական պէտք մը կենար.

4. Նամակագիրք կ'ամբաստանեն արդի Վարչութիւնը թէ հակառակ կը չարժի նախորդ Վարչութեան մը որոշման, որ Իւթիւճեան վարդապետին եպիսկոպոսական վկայագիր տալ որոշեր է Տիարպէքիրի առաջնորդութեան առթիւ.

Իրողութիւնը սա է թէ Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրը, քաջալերելու համար վարդապետներն որ Տիարպէքիրի անխնամ թեմին հովուութիւնն ստանձնեն, հաչակից թէ «վարդապետներէն ո՛վ որ Տիարպէքիրի առաջնորդ ընտրուի և ընդունի, եպիսկոպոսական վկայագիր պիտի տրուի նմա». Իւթիւճեան վարդապետ ընտրուեցաւ, բայց չընդունեց առաջնորդութիւնն. հետեւապէս այն առթիւ եպիսկոպոսութեան խնդիրը գոյութիւն չի կրնար ունենալ.

5. Մեր նամակագիր բարեկամք, որք, իբրեւ ճշմարիտ գաւառացի, մասնաւոր հոգածութիւն կը ցուցնեն ծախուց խնդրոյն, կը գանգատին որ եթէ իրենց նորընտիր առաջնորդին Պէրաթն իբրեւ վարդապետ առնուի, յետ եպիսկոպոսութեան Պէրաթը փոխել պէտք կը լինի, որ 100-150 ոսկոյ ծախք մը կը պատճառէ.

Մեզ կը թուի թէ, բոլոր այն առաջ նկատումներէ ետք որք հարկաւոր կ'ընեն զի առաջնորդք նախ ճանչէ թեմը, ճանչուի և սիրուի թեմականներէն, և յե՛տոյ եպիսկոպոս ձեռնադրուի՝ թեմին մէջ միայն հաստատ առաջնորդութեամբ, այս կարգի նկատումներէ ետք, կ'ըսենք, դրամի խնդիրը նշանակութիւն պէտք չէ ունենայ.

Բայց մեր բարեկամաց այս առարկութիւնն եւս անհիմն է. Ստուգեցինք թէ այնպիսի նոր ծախք գոյութիւն չունի. Օրմանեան Մաղաքիա իբրեւ վարդապետ ընդունած էր իւր առաջնորդական Պէրաթը, բայց եպիսկոպոսական ձեռնադրութենէն ետքը նոր ծախք մը վճարելու չհարկադրեցաւ Կարնոյ մեռուկը. Նմանապէս ուրիշ վարդապետ-առաջնորդներ ալ.

6. Մեր նամակագիր բարեկամք եպիսկոպոս ուզելնուն պատճառ կը բռնեն թեմին մէջ չատ մը վարդապետներ կենալն, որպէս զի անոնց վրայ ազդեցութիւն ունենայ նորընտիր առաջնորդն. Եկեղեցականաց ազդեցութիւնն եթէ Կարնեցւոց գաղափարին հասկնանք, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն իրենց առաջնորդ կարգել աւելի նպատակայարմար և աւելի օգտակար կը լինէր կարծենք. Ազդեցութիւնը գիտութեան, բարեկարգութեան, օրինապահութեան և համեստութեան մէջ է. Պատրիարքարանն ալ նորընտիր առաջնորդի մը այս հանգամանքները նախ իւր տեղւոյն վրայ տեսնել և յե՛տոյ անոր եպիսկոպոսական վկայագիր տալ կը փափաքի. Երբ Օրմանեան իբրեւ վարդապետ գնաց Կարին, չենք կարծեր որ ազդեցութենէ զուրկ մնաց թեմին մէջ գտնուող երիցագոյն վարդապետաց վրայ.

7. Մեր Կարնեցի բարեկամք կ'առարկեն թէ Կարնոյ 30-40 տնւոր յոյն գաղթականութիւնն եպիսկոպոս ունի, և Հայ-Հռոմէական համայնութիւնն ալ որ Յոյներէն աւելի բազմաթիւ չէ ի Կարին, նմանապէս եպիսկոպոս ունի, և այս եպիսկոպոսաց հանդէպ մեր վարդապետ առաջնորդն ստորին դիրք մը կը բռնէ առաջի կառավարութեան.

Իրաւունք ունէինք ակնկալելու որ գէթ այս կէտի վրայ իրողութիւնք ճշդիւ պարզէին մեր Կարնեցի բարեկամք. Արդ, իրազեկ կողմերէ մեզ հաղորդուած տեղեկութեանց համեմատ ճշմարտութիւնն այն է թէ Կարնոյ յոյն գաղթականութիւնն այսօր լոկ քահանայի մը տնօրինութեան ներքեւ կը գտնուի. Գալով Հայ-Հռոմէական համայնութեան, որոյ առաջնորդն այն կողմանց հայաբնակ գաւառաց մէջ բնակեալ բոլոր հռոմէադաւաններուն հովուութիւնը կը վարէ, իրաւ է որ եպիսկոպոսի մը տնօրինութեան ներքեւ կը գտնուէր ժամանակ մը, բայց այն եպիսկոպոս չատ ծերացած և անկարացած լինելով, այժմ մեր վարդապետաց ստորին ճանաչկից գերապայծառ մը կը վարէ Կարնոյ Հայ-Հռոմէականաց գործերն.

. .

Աւասիկ մեր Կարնեցի բարեկամաց առարկութիւնք հանդէպ ճշմարտութեան. Մեք այս խնդիրն յուզեցինք ո՛չ թէ Կարնոյ նորընտիր առաջնորդին արժանիքը խնդրոյ ներքեւ ձգելու համար, այլ գաղափար մը, սկզբունք մը պաշտպանելու համար. Մեր Կարնեցի նամակագիր բարեկամաց առարկութիւնք մեզ առիթ և իրաւունք կուտան անգամ մ'եւս ամենայն զօրութեամբ պնդելու նո՛յն գաղափարին, նո՛յն սկզբունքին վրայ, թէ առաջնորդ ընտրուած վարդապետ մը մինչեւ որ իւր թեմը չճանչէ, իւր թեմականաց նպաստաւոր վկայութիւնը թեմին մէջ իսկ չստանայ և մինչեւ որ արդեանց երաշխաւորութիւն չտայ թէ Վիճակին հետ իրօք պսակեալ պիտի մնայ, որպէս կը պահանջէ Եկեղեցւոյ գրաւոր օրէնքն, այնպիսւոյն չտրուի եպիսկոպոսական վկայագիր. Մեր Կարնեցի բարեկամք, երբ Տ. Գէորգ Կաթողիկոսին մէկ կարծեցեալ կոնդակը մեր առջեւ դրին, կը մոռնային անշուշտ թէ հոգելոյս Կաթողիկոսին քննադատեալ արարքներէն մին չափէն աւելի անխտրականութեամբ կարգ մը վարդապետներ եպիսկոպոս ձեռնադրելն էր. Յայտ մասին Տ. Գէորգ Կաթողիկոսի օրինակէն աւելի եւս հետեւելի է Աշտարակեցի Ներսէս Կաթողիկոսին օրինակն, որ եպիսկոպոսական ձեռնադրութեան մասին չատ խիստ էր, ըստ առաքելական պատուական պատուէրին թէ «Զձեռս վաղվաղակի մի՛ դնիցես ի վերայ ուրուք մի՛». Եւ առ ի՞նչ կը ծառայէ եպիսկոպոսաց թիւը չատցնել մի կողմէ, երբ կաթողիկոսական ընտրութեան մը առթիւ կը հարկադրինք 60-70 եպիսկոպոսաց մէջէն Դիւանին յաղթերով փնտռել արժանաւորագոյնն ի Հայրապետութիւն Հայոց, և հազիւ երկու-երեք հատ կը գտնենք. Եթէ Կարնեցւոց պահանջումն իբրեւ սկզբունք ընդունուի, ինչպէս չէ մնացած սարկաւագ և աբեղայ և ամէնքն ալ վարդապետ կամ ծայրագոյն եղած են, օր մը կու գայ ուր վարդապետ չի մնար և ամէնքն եպիսկոպոս կը լինին, որով Հայ եկեղեցին կը նմանի ծիծաղելի բանակին յորում զինուորէ աւելի սպայ կայ.

Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հայրն, որոյ եկեղեցական կարգապահութեան մասին ցոյց տուած հոգածութիւնը գովելի կը գտնենք, մեր եկեղեցւոյ հնաւանդ սովորութեանց և Ազգ. Վարչութեան յառաջոյն աւանդութեանց հետեւողութեամբ, կը փափաքի եպիսկոպոսական ձեռնադրութեան խնդիրը կարգի վերահաստատել, այնպէս ընելով որ թեմի մը վրայ ձեռնադրեալ եպիսկոպոսն ըստ կարելւոյն անբաժան մնայ նոյն թեմէն. Աստ առաջին պայման այն է որ առաջնորդն և թեմականք զիրար ի մօտոյ ճանչեն ու գնահատեն և եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւնք ժամանակէ մը ետքը գայ նուիրագործելու, ամրապնդելու, աւելի արդիւնաւոր հանդիսացնելու նոյն կապակցութիւն. Կը յուսանք որ նոյն իսկ Կարնեցւոց մէջ չի գտնուիր իւր Ազգին և Եկեղեցւոյն սէրն անձնական և ժողովական նկատումներէ դեր ի վեր դասող [illegible] ազգային մը որ յայտ մասին իրաւունք չտայ Ս. Պատրիարք Հօր.

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ

ԸՆԴ ԲԱՐՁՐ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՊԱՐՍԿ. ԴԵՍՊԱՆ ՎՍԵՄ. ՄՕՀՍԻՆ ԽԱՆԻ

Ի ՆՊԱՍՏ

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Հինգշաբթի 25/6 փետր. 1890, երեկոյեան ժամը 4ին

Ի ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ԲԵՐԱՅԻ

ԱՆԴԱՄՔ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ

Վսեմ. Արիֆ	էֆ. Ռէնճեան Նուր-էտ...
» Եփրեմ	» Զօհրեան Աւետիս
» Սեդրակ	պէյ Մաքսուտ Գօնջուկեան
Մեծ. Տր. Նորատունկեան Աւետիս ...	
Վսեմ. Անտոն	էֆ. Ագարեան
Արթաքի	խան Նէվրուզ
Մեծ. Աւետիս	էֆ. Թընկըրեան
» Աճարեան	էֆ. Մանուկեան
Վսեմ. Գաբրիէլ	էֆ. Նորատունկեան
Մեծ. Գառնիկ	» Յընտըրքլեան
» Գասպար	» Թագաթլեան
» Զարեհ	» Նուռուֆեան
Պ. Խաժէն	Ռաքարա
Վսեմ. Կարապետ	» Ֆումարեան
Մեծ. Կարապետ	» Սրվանեան
» Հրանտ	» Ասատուր
» Մանուէլ	» Շնորհքեան
» Մարտիկ	» Ցակորեան
» Միհրան	» Այանեան
» Միհրդատ	» Նորատունկեան
» Մկրտիչ	» Գազանճեան
» Տր. Յարութիւն	» Թիրեաքեան
» Յովհաննէս	» Խասեան
» Յովհաննէս	» Թորոսեան
» Նշան	» Հարէնց
» Նշան	» Փափազեան
» Պաթիսթ	» Տէօվլէթեան
Վսեմ. Պլունթ	փաշա
Պ. Ռօպէռ	Լէվի
» Սարգիս	» Թաշճեան
» Սիլվաքի	» Ալէքսանտրիտի
Վսեմ. Տիմիթրաքի	» Եէնիտիւնեա
Վսեմ. Տեւսաք փաշա	

— 64 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԱՆՑԵԱԼԸ

Յաջորդ օրն իսկ Ժիէն հասան եւ համաձայնեցան գաստառին հետ որ իրողութիւնն յայտնեց անոնց.

Միւս օրը Սէրտօն կը գտնուէին.

Գիւղ մտնելէ առաջ բաժնուած էին իրարմէ, վասն զի յաջողելու համար հարկ էր որ այնուհետեւ այլեւս զիրար ճանչնալու երեւոյթ չունենային.

Պակոթէլ և Մարքէզօ երեսուն տարեկան կային. Պակոթէլ երկար սև մօրուք մ'ունէր. շրթունքը կարմիր էին և աչքերը սև, հարաւի բնակչաց փառաւոր աչքեր, սրբիչ և անոյշ. Մարսիլիացի էր.

Մարքէզօ, միջահասակ, հաւժկու երիտասարդ մըն էր, կապոյտ աչքերով, յուրջ գէմքով, ու լաւ սրբեցող մըն էր.

Հիւսիսի գաւառի մը մէջ ծնած էր.

Հինգ տարւոյ արձակուրդ մը վայելելէ յետոյ, գիտուածեւ մինչեւ օրը զիրար գտնելով ոստիկանական պաշտօնատան մէջ, բարեկամութիւն հաստատած էին.

Երկուքն ալ քաջասիրտ էին, խելացի և ճարպիկ.

Ժիէնի մէջ փոխելով իրենց հագուստները. տարբեր հագուստներ գնած էին.

Այսպէս, Պակոթէլ հագած էր չագանակագոյն թաւիշէ սուրտուկ մը և տաբատ մը. Սուրտուկին տակէն՝ բուրդէ ներքնակ մը. գլուխը դրած էր սեւ կակուղ գլխարկ մը.

Իսկ Մարքէզօ հագած էր կապոյտ թաւիշեայ փառաւոր հագուստներ, ձեռքէ գնուած, որք բաւական մաշած էին վստահութիւն ներշնչելու համար ու բաւական ալ նոր էին՝ յարգանք ազդելու համար.

Երբ Պէրժըրայի աղջկա հասան, բաժնուեցան իրարմէ.

Սակայն համաձայնեցան որ, երբ կարեւոր գիտողութիւններ ունենային իրարու հաղորդելու, իրիկունները ժամ տասին միջեցներ, Թաւռը—Ձէյլի սահանքին մօտ գտնուէին.

—Յաջողութի՛ւն, ըսաւ Մարքէզօ.

—Քեզի ալ նմանապէս, ըսաւ Պակոթէլ՝ իր զաւարթ չեչտովը.

Ուժգնապէս իրարու ձեռք սեղմեցին.

Պակոթէլ իր ճամբան շարունակեց դէպ ի Սէրտօն ուր կ'երթար գործ գտնելու պատրուակաւ.

Իսկ Մարքէզօ անտառներուն մէջ մտած էր, Շանդկրըլէի ճամբան բռնելով, զոր գիւղացի մը ցոյց տուած էր իրեն.

Կը տեսնուի թէ Պ. Բէռաջէլ հրաժարած չէր իր խուզարկութիւններէն.

Ի՞նչ պիտի ընէր Մարքէզօ՝ Շանդկրըլէի մէջ.

Միա-ա-Մօսի եւ Լա Հէյսի միջամտութիւնը՝ հայր Բաւրաժօյի մահուան ու Վիրժինի Լամուշի սպանութեան գործին մէջ՝ իր ուշադրութենէն վրիպած չէր. Առանց գիտնալու թէ ինչու համար, եւ դժուար էր իրեն բացատրել իր այս հաստատ պատճառը, կ'ըսէր ինքնին թէ Լա Հէյսը, կամ գէթ Միա-ա-Մօս դեր մը կատարած էր Թէյնի տան մէջ.

Ի՞նչ էր այդ դերը. Երկուքը միանգամայն յանցաւո՞ր էին արդեօք. Չէր գիտեր. Եւ այդ մասին ապահովութիւն ընտանելու համար էր որ դէպ ի Շանդկրըլէի ջաղացքը կը դիմէր.

Դժուար չէր իրեն՝ Հէյսի հետ ծանօթանալ.

Աւասիկ ինչ ընթացք բռնեց.

Ինքն ալ գաղտորսորդութիւն բռնած էր, երբ փոքր էր տակաւին ու Հիւսիսի գաւառները կը բնակէր, իր զինուորական ծառայութենէն առաջ. Շատով ճագարներուն ու նապաստակներուն հետեւած արահետները. Քանի մը ժամուան մէջ թեթեւաչարժ կերպով թակարդներ լարած էր ու յաջողած էր մէկ գիշերուան մէջ անտառին բոլոր ճագարներն որսալ.

Պ. Բէռաջէլ ըսած էր Մարքէզօյին թէ Միա-ա-Մօս գաւառին ամենէն աւելի ծանօթ գաղտորսորդն էր, եւ Մարքէզօ ձեռքերը չփելով.

—Շուտով ինծ բարեկամ պիտի ընեմ զինքը, պատասխանած էր.

Քիչ յետոյ ջաղացքը հասաւ.

Հէյսը հոն չէր. Իր կինը միայն կարգ կը պատրաստէր մեծ սրահին խորը.

Ներս մտաւ, քաղաքավարութեամբ ողջունելով.

—Միա-ա-Մօս տանը՞ ելած է.

—Ի՞նչ կայ որ, ըսաւ Լա Հէյս պաշտպանողական չեչտով մը. Ի՞նչ կ'ուզէք իրմէ.

—Երբ որ գայ, կ'ըսեմ իրեն.

—Զինք կը ճանչնա՞ք.

—Ո՛չ. Եւ ո՛չ իսկ տեսած է զիս. Ես տեղացի չեմ, հիւսիսային գաւառներէն եմ, սահմանագլխոյ մօտ.

—Թերեւս ալիւրի ու ցորենի համար կը ճանբորդէք.

Մարքէզօ քրքիչ մը արձակեց.

—Չէ՛, ըսաւ, ճագարի համար կը ճանբորդեմ.

Եւ չուաններու խուզար ծրար մը հանեց, զորս խնամով փաթթած ու պահած էր հագուստին ներքեւ.

—Ուրեմն իրեն սպասեցէք, եթէ այդ բանին համար եկած էք. Բայց պահապանները չատ են այս կողմեր եւ դժուար կ'ալլրին. Աւելի աղէկ կ'ընէք ձեր երկիրը վերադառնալով.

Եւ մերթ ընդ մերթ Լա Հէյս կը բանար սեղանին խուփը տեսնելու համար թէ կարագն ինչ վիճակի մէջ է.

—Ըսի ձեզ, վրայ բերաւ Մարքէզօ, թէ ճագարի համար կը ճանբորդեմ. Իմ արհեստս աւելի գնել է ուրիշներէն քան թէ անձամբ գաղտորսութիւն ընել, թէպէտ ի հարկին, ես ալ չեմ ներգանար...

—Դուք ճագարի առեւտո՞ր կ'ընէք.

—Այո՛.

—Եւ զանոնք Բարիզի վաճառանոցները՞ կը ղրկէք.

—Այո՛. Հայր Միա-ա-Մօս հատը քանի՞ կը ծախէ որսի վաճառականներուն.

—Հատը քսան սու, երբեմն ալ քսան երկու.

—Գողութիւն է այդ.

—Ա՛հ, ըսաւ Լա Հէյս գուշակելով որ չահաւոր գործ մը կայ.

—Գողութիւն է այդ, բարձրաձայն կ'ըսեմ, ճշմարիտ գողութիւն մըն է, կ'ըսէր Մարքէզօ համոզուած.

—Դուք աւելի՞ սուղ կը վճարէք, պարոն.

—Հատը երեսուն սու.

—Իսկ նապաստակնե՞րը.

—Զարմական փրանքի.

—Այն ատեն, էրիկս հետ պիտի համաձայնիք ապահովապէս.

Մարքէզօ ժպիտ մը զսպեց.

—Ես ալ կը յուսամ, ըսաւ քթին տակէն.

—Աճա ինքն ալ կու գայ, ըսաւ Լա Հէյսն.

Մարքէզօ դնաց դուռը գտնել. Ո՛չ ոք կար.

—Ուսկի՞ց կը տեսնէք, հարցուց.

—Մտիկ ըրէ՛ք.

Զուարթ գիւղացւոյն երգելու ձայնը կը լսուէր Պէօյրոնի երկայնութեամբ ու ջաղացքին շրջակայքը տարածուող անտառներուն մէջ.

—Ի՞նքն է որ կ'երգէ.

—Այո՛.

—Ի՞նչ ալ աղուոր ձայն ունի. Անտառապահներուն ազդարարելու համա՞ր է.

—Ո՛չ. Նա ամէն ժամանակ կ'երգէ. Շատ զուարթ է.

—Ուրեմն իրարմէ պիտի ախորժինք, վասն զի ես ալ չատ մը երգեր գիտեմ.

Միա-ա-Մօս տուն կը մտնէր. Մարքէզօն տեսնելով կանգ առաւ.

—Պարոնը եկած է ճագարներ գնել քեզմէ, ըսաւ Լա Հէյս ստրիկանը ցոյց տալով առանց ծփացը գործածելէ դադրելու.

—Այո՛, և երբեմն ալ որսալու համար, ի հարկին.

—Ա՛հ, ա՛հ, դուք գաղտորսութի՞ւն կ'ընէք.

—Քիչ մը, բարեկամս Տէ՛ս...

Եւ չուանները ցոյց տուաւ, ստուարին տակէն.

—Աղէկ բան չըլլար, ըսաւ Հէյսն կասկածոտ կերպով մը. Գործած ժամանակնիդ տեսնելու է. Պէրժըրայի անտառներն հեռու չեն. կ'ուզէ՞ք հետս գալ իսկոյն պիտի տեսնեմ թէ ձեռքերնիդ վարժ են.

Պէրժըրայի անտառները կ'ըսեմ, որովհետեւ խոստում տուած եմ Թէյնի Տան հողերուն մէջ գաղտորսութիւն չընել. Իրաւ է թէ հայր Բաւրաժօ մեռած է, բայց այդ բան արգելք մը չէ որ խոսքս չի բռնեմ. Երթա՞նք.

—Այո՛, երթանք.

Ճամբայ ելան. Երեք ժամ յետոյ կը վերադառնային, թեւ թեւի տուած. Միա-ա-Մօս այլ եւս կասկած չունէր.

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԱՒԷՐ

ԱՌ ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՍ

Ազգային Ժողովոյ Ժ. նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ, 26 յուն., ի Խորհրդարան Ղալաթիոյ։ Առեանը պիտի բացուի ժամ ճիշդ 7 ին և փակուի 10 ին.

Կը հրաւիրեմք Ազգային Երեսփոխանները որ հաճին ներկայ գտնուիլ։

Մնամք աղօթարար
ՊԱՏՐԻԱՐՔ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ԽՈՐԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

23 յունուար 1890

ՕՐԱԿԱՐԳ

Տեղեկագիր Կրթական Խորհրդոյ ... ժողովոյ (Դ-րդ)։

Ատենադպիր
Մ. Օ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Օրթագիւղի Ս. Հռիփսիմեանց ու Նեկտարեննեան վարժարանին ի նպաստ անցեալ տարի կազմակերպուած ընտանեկան երեկոյթը այնպիսի աջողութեան մը յաջորդ էր որ այս տարի նոյն նմանօրինակ երեկոյթ մը տալու փափագ յայտնուեցաւ։ Այս փափագանաց համաձայն, խնամակալութիւնն որոշած է յիշեալ վարժարանին ի նպաստ երեկոյթ մը տալ փետրուար 12 երկուշաբթի գիշեր գիւղին Բարեսէր ընկերութեան թատրոնին մէջ։ Տարակոյս չունինք թէ այն համգէս, իբր նախորդին նման, պիտի պսակուի ամենայն յաջողութեամբ։

Վսեմ. Զաւնդ. Ասպետին կողմէ այս առաւօտ մայրաքաղաքս հասած հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ Տիկին Նեկտար Զաւնդ. տալեաւ հօրն մահուան յուրն հաշուեցող հեռագիրը ան-հիմն է։

ԱԶԳ. ՍԱՐԻՍԻ ԼԷ. ԿԻՒՂԻՆԻԵՆԵԱՆ
ՆԱԽԱՏԱՀՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ
Ի ՆՊԱՍՏ
ՍՐԲՈՑ ԵՐԿՍԵՌ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ
Ի ԹԱՏՐՈՆ ՊԱՂՉԵՃԻՔԻ
Շաբաթ գիշեր 3 Փետր. 1890 ժամը 4 ին
Վայելչուց զգեստ կրելն անհրաժեշտ է

Մեծ. Անդամք Կարգադիր-Մասնաժողովին

Ատենապետ	Թաշճեան Սարգիս
Ատենադպիր	Մսարիւեան Յարութիւն
Գանձապետ	Սարգսեան Դաւիթ
	Գաւաճեան Սարգիս
	Նորատեան Աւետիս
	Կամսարական Արմենակ
	Կիւլպէնկեան Կիւլպէնկ
	Կիւլպէնկեան Դաւութ
	Ղազարոսեան Բարսեղ
	Մանուկեան Մկրտիչ
	Միսաքեան Տիրան
	Օտմիկեան Օտմիկեանց
	Ներսէսեան Լեւոն
	Շիրինեան Միհրան
	Զերբէշեան Փարեզին
	Պէյլերեան Եզիա
	Պէնկեան Յակոբ
	Թոսլէթ Լէվի
	Ստամպօլցեան Բարսեղ
	Ֆնտըգլեան Արտաշէս

Կարգադիր Յանձնաժողովոյ Պատ. անդամներէն ամեն անուններն, Պատ. կոչադրոյ մէջ նախապէս հրատարակելոյ ցուցակին մէջ սխալմամբ նշանակուած չըլալով՝ կը խնդրեմք որ հաճիք այն պաշտօնական ցուցակն հրատարակել։

Վ. Ատենադպիր
Յ. Ս. ԴԻՄԱՔՍԵԱՆ

24 յունուար 1890
Գատար գիւղ

ՄԵՍՐՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅ ԱՇԽԱՐՀԻԿ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Դ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Հրատարակուեցաւ 25րդ թերթն որ կը հասնի մինչեւ Ferme բառը։

ԲՈՒԶԱՆԴԵԱՆ ԴՊՐԱՏՈՒՆԸ ներկայիս կը ծանուցանէ թէ՝ մայրաքաղաքիս և թէ՝ գաւառաց վարժարանաց տեսուչներուն՝ թէ կրնան դիմել Դպրատան և ստանալ յէշ մէկէկ օրինակ։

Նիկողայոս Տէր Պետրոսեանցի
ՏԱՐԵՐՔ ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒԻ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
Մաս Ա. և Մաս Բ.

Սահակեանցի
ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԻՆ ՈՒԽՏԻ
տպելով յատուկ հրամանաւ Վեհ. Հայրապետին ամենայն Հայոց։

Այն կրկին հրատարակութեանց խրդճամիտ ուսումնասիրութիւնը պիտի համոզէ յարգելի ուսուցչական մարմինն՝ այդ հրատարակութեանց ունեցած առաւելութեանց վրայ իրենց նախորդաց հետ բաղդատմամբ, և բառ այնմ պիտի գիւրանէ ազգ. մանկունոյն կրթութիւնը այն երկու լոյծ կարեւոր ճիւղերուն մէջ։ Գաւառներէն դիմողք պէտք է գէթ երեք դահեկանի փառոց ծախուց համար թղթադրամ ուղարկեն։

«Բիւզանդեան Դպրատունը բաց է առաւօտ և երեկոյ. իսկ երեքշաբթի և ուրբաթ օրերն առաւօտուընէ մինչեւ երեկոյ, ի Ղալաթիա, Սեպսիխան, թիւ 5։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Սանճէքի երկրորդ աստիճան սրբուեցաւ Դամասքոյի զաւառին թղթակցութեանց տնօրէն Իպրահիմ Մուղտին պէյի և Սիլիստրի նախնական դատարանի անդամներէն Մարգար էֆէնտիի։

Սոյնէշի աստիճան՝ վերաքննիչ ատեանի պատժական ճիւղին քարտուղարներէն Արասուլյաս Թէվֆիգ էֆէնտիի և Պէրաթ զաւառին նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նաև խազ ան Իպրահիմ Հիւսնի էֆէնտիի։

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Զինուորական Բժիշկ Յանձնաժողովոյ անդամներէն Զեքիդ Հիլմի փաշայի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ նոյն Յանձնաժողովոյ անդամներէն Միրլիվա Ահմէտ Աթիֆ փաշայի։

Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ համգուցեալ Սըրբէքեր Րաշիտ փաշայի կնոջ՝ Տիկին Գարոլինա Սըրբէքերի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Հնդկաստանցի փոճառական Հաճի Հասան էֆէնտիի և ռուսահպատակ Գ. Եագօ Անդրէնոսովի։

ԻԲ. ԴՈՒՌՆ

Արտաքին գործոց նախարարութեան եւմտացոյցի քննիչ յանձնաժողովին երէկ ի նիստ գումարուեցաւ ընդ. նախագահութեամբ Վսեմ. Սաբաթին փաշայի և երկար խորհրդակցութիւններ կատարեց։ Յանձնաժողովը կը կազմէին Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական օգնական Վսեմ. Էլիաս էֆ. մինակագրութեանց տնօրէն Համիտ պէյ, թղթակցութեանց դիւանին գեր-տնօրէն Մուսթաֆա Թահսին պէյ և հաշուակալութեան դիւանին առաջին քարտուղար Խալիկ էֆէնտի։

—Աւստրիական դեսպան պատ. Բ... և ամերիկեան դեսպան Պ. Սաբ... Հինգ երէկ Բ. Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վսեմ. նախարարին հետ։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐԵՐԸ

Ըստ առաջարկութեան բժշկապետ Մավրոյէնի փաշայի, Վեհ. Սուլթանն հրամայած է մասնաժողով մը կազմել երկու բժիշկէ ու մէկ քիմիագէտէ բաղկացեալ, պաշտօն ունենալով Թուրքիոյ զանազան կողմերը շրջիլ և գտնուած հանքային ջուրերը տարրալուծել։ Անդամ մը որ այդ ջուրերը բնդունելի փոխատայնութեան մէջ, անոնց օգտակար համգամանքը ճանչցուելով, տարեկան իբր երկու միլիոն ֆրանք հասոյթ պիտի բերեն Տէրութեան։ Վերոյիշեալ յանձնաժողովոյն անդամակցութեան համար Մավրոյէնի փաշայի կողմէ առաջարկեալ բժիշկներն են՝ Տրթ. Մաքրիտի փաշա և Տիրա պէյ։

ԴԱՐԱՏԱՂԻ ԽՆՃՈՅՔ

Զէյթինէէն կը հեռագրեն թէ Դարատաղի խնձոր ծառոցի և յառաջիկայ ցորենոյ Կ. Պոլիս գալ, յայտնելու թիւնը Վեհ. Սուլթանին։

ՊՈՒԼՂԱՐԻ ՏՈՒՐՔԸ

Այն յանձնաժողովն, որ պաշտօն ունի քննել Պուլղարիոյ տուրքերու գործադրութեան եղանակին յատուկ կանոնագիրն, երէկ ի նիստ գումարուեցաւ ի Բ. Դուռն ընդ. նախագահութեամբ Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Սաբաթին փաշայի։ Յանձնաժողովը կը կազմէին Պուլղարիոյ վարչութեան նախագահ Մագհար էֆէնտի, արտաքին թղթակցութեան քարտուղար Նաւոմ էֆէնտի, ելևմտից խորհրդական Վսեմ. Գաբրիէլ ու Կէչէր էֆէնտիք և ուրիշ գեռ պաշտօնեայ երկրորդ. թղթադրամ. Երկու նասին մէջ ուրիշ անդամ թիւնաց ներկայացուցիչ մնացին բնդունելութեամբ ընդունելին Պուլղարիոյ տուրքերու գործադրութեան եղանակին վերաբերեալ կանոնագիրն, որով առաջարկուեցաւ պատրաստուած տեղեկագիրը։

Այս տեղեկագիր ի ձեռաց Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին պիտի մատուցուի, Նախարարաց Խորհրդոյ մէջ քննուելու համար։

Տէրութիւնք արդէն ընդունած էին Պուլղարիոյ համար յառաջագոյն հրատարակեալ օրէնքն և միայն գործադրութեան եղանակին վերաբերեալ կանոնագրոյն նկատմամբ անհամաձայնութիւն մի ծագած էր։ Արդ, գործադրութեան եղանակին ևս ընդունուած ըլլալով, Պուլղարիոյ տուրքը բնականաբար ամեն կողմ գործադրութեան պիտի դրուի կայս. Իրատէին ինչ յետոյ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐՔ

Թուրքիո-աւստրիական մաքսային դաշնագրոյն վերանորոգման համար աւստրիական պատուիրակ Պ. Թէժիրիաչէֆ ընտանեօք Ռուսիա ուղևորեցաւ։ Բանակցութիւնք իր վերադարձէն յետոյ միայն պիտի սկսին։

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐԳԵՒՔ

Բաւմէջիի երկաթուղեաց մերձին վիճակահանութեանց (120րդ) որ կատարուեցաւ շաբաթ օրը, Հանրային Պարտուց վարչութիւնը շահած է երկու պարգեւներ, մին 25,000 ֆր․ և միւսը 1000 ֆր. ի․ Օլէնալ վարչութիւնն այս գումարները կը յատկացանէ նոր պարտատոմսեր գնելու, որով երկաթուղոյ նոյնքան արժէթուղթք կը պակսին հրապարակէն։

Պ. ՏԻՄԻԴՐԻ ՆԷԼԻԴՈՖ

Ռուսական դեսպանի որդի Պ. Տիմիդրի Նէլիտոֆ որ Աթէնքի ռուսական դեսպանատան կցորդի պաշտօնը վարած էր, Ս. Փրկչի պատուանշանն ստացեր է Եղբօրը թագաւորէն։

ՍԱՄՈՍԻ ԱՌԵՒՏՈՒՐ

Իզբէշէէ և Սէնիճէէ կը գրեն թէ ծխախոտի վրայ մեծ գործեր կ'ըլլան այդ գիւղաքաղաքաց մէջ, մանաւանդ եգիպտոսի հետ, որ մեծ աքանակ գնում ներ կընէ այն կարգացութենէն ի վեր, որ եղած է յեղիպտոս ներածելի ծխախոտներուն նկատմամբ։

ԻԶՄԻՐ ԷՖԷՆՏԻ

Կայս. հրամանաւ՝ հեռագրական և թղթատարական նախորդ տնօրէն Իզզէթ էֆէնտի հանգստեան կոչուած է։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՍԷԼԱՆԻԿԻ

Առևտրական նախարարութեան որոշմամբ, Սէլանիկի նորահաստատ երկրագործական վարժարանին և տնկարարաց տեսարանին տնօրէն կարգուած է Վեթալիս էֆէնտի, որ Եւրոպայի մէջ իւր ուսումն առած մասնագէտ մ'է։ Վեթալիս էֆէնտիի օգնական և միանգամայն երկրագործութեան տեսական մասին ուսուցիչ կարգուած է Իպրահիմ Խալիլ էֆէնտի, Նախկին շրջանաւարտ Միքյեալ վարժարանին։ Երկրագործութեան գործնական մասին ուսուցիչ կարգուած է Միհրան էֆէնտի, վկայեալ Ֆրանսայի երկրագործական վարժարանէն։ Սորա արդէն Սելանիկ ուղևորած են իրենց պաշտօնին գլուխն անցնելու։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՕՐԷՆՔ

Զինուորական առաքմանց համար պատրաստուած կանոնագիրը, զոր խմբագրած է Սպարապետի Դրան մէջ կազմեալ յատուկ յանձնաժողով մը, վաւերացած է կայս. Իրատէով։ Այս կանոնագիր կը ապագրուի զինուորական տպարանին մէջ։

Սպարապետի Դրան մէջ կազմեալ յատուկ յանձնաժողով մը պատրաստած է Զինուորական Դատաստանի օրէնք մը, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով։ Այս օրէնք զարգ. զօրութիւն չունիէր և զինուորական ատեանք զարգ. քաղաքային օրինաց կը հետեւէին։ Այս օրինագիրքն ևս կը տպագրուի զինուորական տպարանին մէջ։

Սկիւտարի հրկիզելոց նպաստամատոյց յանձնաժողովին ի նիստ գումարեցաւ երէկ ընդ նախագահութեամբ Ներքին գործոց նախարար Վսեմ. Միւնիր փաշայի։ Յանձնաժողովը կը կազմէին Հանրային Պարտուց վարչութեան տնօրէն Սէլիմ Մէլհամէ էֆէնտի, Թաղապետութեան Զ. շրջանակին տնօրէն Պաքր պէյ, Թաղապետութեան ժողովոյ նախագահ Ահմէտ փաշա և նոյն ժողովոյ անդամներէն Անտոն էֆէնտի։

—Սլմական նախարարութեան քննիչներէն Նամըգ պէյ երէկ Զմիւռնիա ուղևորեցաւ։

—Սամսոնէն կը գրեն թէ Ինէպոլուէն գան ալեկոծ ևս ճարակիլ սկսած է, 20000 բեռնկոյ 2000ը, այսինքն ժողովրդեան 100ին 10ը բռնուած են այդ հիւանդութենէն որ սակայն մահացու հանգամանք մը չունի եղեր այնտեղ։

—Ինկեմիրիոյ մէջ ինֆլուէնցան նուազել սկսած է։

—Շաբաթ օրը Ոսկեդիւրի մէջ նաւակ մը ջրխեցաւ ցրկանաւի մը բախումէն։ Նաւակին մէջ գտնուող չորս հրեայներ թէեւ ծովն ինկան, սակայն ազատեցան։ Նաւավարը միայն խեղդուեցաւ։

—Գէօզտեփէի գործարանին մէջ աշխատելու համար զինուորներ պիտի ընտրուին արհեստական զօրագունդէն։

—Երէկ իրիկուն Մաքրապէի աջնեւէն անցնող ցրկանաւ մը, որ առագաստ պարզած կերթար, նաւակ մը ընկղմեց, յարմամ բայց ի նաւավարէն, վեց ուղևորք կը գտնուէին։ Մօտը գտնուող ուրիշ նաւակներ ժամանակին հասնելով, մեծ դժուարութեամբ ազատեցին ուղևորներն և նաւավարը որ մարած էր։

—Բաղաքապետութիւնն որոշած է որ Թրամվէյի կառքերու մէջ քանի փոխանց տոմսակներ տրուին քաղաքային և զինուորական վարժարանաց աշակերտներուն և իւր այս որոշումը մատուցած է Սպարապետի Դրան և կրթական նախարարութեան, որպէս զի գործադրել տան որոշեալ վարչութեան։ Որոշեալ վարժարանաց գլուխներուն։

—Երկուշաբթի գիշեր Պուսնիաքիի մէջ մարդասպանութիւն մը գործուեցաւ։ Տէրքէն Տէրէ կոչուած տեղը գտնուած մը սպաննուած դիակ մը մէջ կապած։ Ոստիկանութիւնը մարդասպանը փնտռելու վրայ է։

—Թիւրքեաչի գիշեր Բալուքլուի Սիրեն կողմերու քարոզիչ միսսիոնարներ մէջ մարդասպանութիւն մը գործուեցաւ։ Ոստիկանութիւնը զուր մարդասպանը փնտռելու վրայ։

—Նախընթաց գիշեր յայն երեկոյի մի յ ի Բերա Պուլղ-Բաշիի կողմը կեցող Հէյլէ-Տէ մը գրամատունին յափշտակելով փորձեց փախչիլ, սակայն Հէյլէ-Տէն անկէն փախչիլ յաջողելու բանն գողն այն պահուն երբ տարր ունէր, ինքն ալ ոստիկանութեան ձեռքը յանձնուեցաւ։ Սոսկինք դուրս գալու և գողը ձերբակալելով ոստիկանութեան պատգամաւորական դատարան փոխադրեց։

—Պէրութ նախորդ կառավարիչ Ահմէտ Նէճիպ փաշա երէկ առաւօտ Պրուսա ուղևորեցաւ։

—Մեծ-Եպարքոսին եղբայր և Աստանայի նորընտիր կուսակալ Շաքիր փաշա որ յուրկոշաբթի օրը Իզմիր հասած էր, շաբաթ օրը մեկնած է անկէ իր պաշտօնատեղին ուղևորելու համար։

—Մայրաքաղաքիս իտալական գեսպանատան նախորդ առաջին քարտուղար Պ. Թուրինիի, որ Բէլչիքայի ընդհ. հիւպատոս անուանուած է, նախընթաց օր իւր նոր պաշտօնատեղին ուղևորեցաւ ընտանեօք։

—Առողջապահական վարչութիւնն իւր վերջին նիստին մէջ տեղեկագիր մը պատրաստած է մայրաքաղաքիս մէջ տիրող համաճարակ հիւանդութեանց վրայ։ Այս տեղեկագիր կայս. կառավարութեան պիտի մատուցուի։

—Ոստիկանութեան պաշտօնեայք Ահմէտ էֆէնտի անուն մարդ մը ձերբակալած են։ Այս մարդ իւր տան մէջ գողօնոց հիւանդ կին մը գեղին մէջ լուցկի գլուխներ նետած է։ Հիւանդը գեղը բերանը առնելուն տարօրինակ համ մը առնելով կը կասկածի։ Բժիշկներ կոչուելով կը տարրալուծեն դեղն և խարդաւանութիւնը կը հաստատեն։ Ահմէտ էֆէնտի ձերբակալուելով հարցաքննութեան կ'ենթարկուի և կը հաստատուի թէ մայրն խանգարած ուղի։

—Պոլսոյ նախնական դատարանին հրատարակչական ատենին ատեանները ժամ 3ին բացուելով մինչեւ $5\frac{1}{2}$ մանաւոր խորհրդակցելով և յետոյ մինչեւ $10\frac{1}{2}$ դատավարութեամբ պիտի զբաղի։

—Քէէէ․էէ Գ-Հէյէէ կը հերքէ այն լուր թէ Մոր ... Մեծարմէն վարչութեան կողմէ գնուած է։

—Իզմիրի Էլ-Տ...ռ լրագիրը կը պատմէ թէ յունուար 15 ի երեկոյին Սարայքէօյի կայարանին ու Տէնիզլի քաղաքին մինչեւ գտնուած ճանբուն վրայ երթեւեկող կառք մը, այս վերջին քաղաքէն քիչ հեռաւորութեամբ յարձակման ենթարկուած է վեց զինեալ չարագործներէ, որք կառապանը են կառքին մէջ գտնուող վեց անձինքը։ Այս վերջինք, որոց մէջ կը գտնուէին ոստիկանութեան սպայ մը և երկրաչափ պաշտօնեայ մը, իրողութիւնը ծանուցեր են Տէնիզլիի կայմագամին որ անմիջապէս ձեռք եկեր է և ամբողջ գիշերը խուզարկութիւններ կատարել տալով բազմաթիւ մարդիկ ձերբակալուեր են։

ՀԱՅԹՈՒԱԳԻՐ ԱՍԻԹ

ԲՐԻՏԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ
ՁԵՄԲԵՐՍԻ

ENCYCLOPŒDIA

Այս գեղագանց գործ, որ տեսակին մէջ առաջնակարգ կը հանդիսանայ, 10 հաստատակազմ հատորներէ բաղկացեալ է, մաքուր թղթի վրայ գեղեցիկ մանրատառ տպագրութեամբ, իւրաքանչիւր էջ երկու սիւնակի բաժնուած, աշխարհագրական, բնապատմական, գեղարուեստական և այլ բնոյթ բնաւոր պատկերներով, գծագրութեամբ և նշանաւոր մարդկան կենդանագրերով ու ձեռագրերով զարդարուած, և կը պարունակէ աւելի քան 27,000 յօդուած, 8,320 մեծադիր էջերու վրայ։ Պատմական, հնախօսական, աշխարհագրական, գիտական, ազգագրական, մատենագրական և թէ գեղարուեստից, թէ հասարակ արհեստից վերաբերեալ խնդիրք, գործք և գործիչք առաջնակարգ ձեռնհասութեամբ օժտեալ հեղինակաց գրչէն ներքեւ պարզուած և լուսաբանուած են սկզբնական հանճարի այս գեղեցկագոյն ու ճոխագոյն արտադրութեան մէջ։

Մասնաւոր պատճառաւ մը ի փոխճառ հանուած է այս գործէն օրինակ մը։ Տասն հատորներն ալ մաքուր վիճակի մէջ։ Վերջին գին՝ հինգ անգլ․ ոսկի։ Դիմել առ. Տէօրմէճեան էֆէնտի, ի տպարանի Արեւելք լրագրոյ։

ՏՈՔԹՕՐ Գ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Սկիւտարէն փոխադրուած է ի Բերա Պէչէտր փողոց թիւ 9։

Երկուշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը կէս օրէն վերջ իւր բնակարանը կ'ընդունի հիւանդներն և երեքշաբթի օրեր ձրիաբար կը գարմանէ աղքատները։

Նաև բաա առաջնոյն Սկիւտար կը գտնուի առաւօտներն մինչ կէս օր։

47

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Պերլին, 4 փետր.

Նորթ Տոյչէ Ալկ. Զայթունկ կը յայտարարէ թէ Պիսմարք իշխանին և ընդգծէլ գնդապետին միջեւ խռովութիւնն, որ հրատարակուած է այս վերջնոյն տեարակին մէջ, բոլորովին սխալ է. նոյնպէս սխալ ներկայացուած է Գաճաժառանգին (Ֆրէտէրիք Գ. կայսրը) ընթացքն, որովհետեւ նա միայն ազգասպառ այժ կուսար Պիսմարք իշխանին խաղաղութիւն գոյացնելու համար, մինչեւ թագաւորն ուզեց յառաջ տանիլ պատերազմը։ Մնաց որ, Սդաֆէլ գնդապետ կը մատնէ Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և Ֆրանսայի միջեւ կեցած յարաբերութեանց տարբերութիւնը, և թէ Ֆրանսայի հետ հաշտութեամբ գործելը բնաւ օգտա չը պիտի ունենայ Գերմանիոյ, որ զարբել ի վեր եղած է և սպագայ գարուց մէջ ալ ենթակայ պիտի ըլլայ Ֆրանսայի կողմէ։ «Գերմանիոյ համար կը մնայ միմիայն զինուորական երաշխաւորութիւն։»

(Ճորրեսփոնտենց Պիւրօ)

Պերլին, 3 փետր.

Կայսրն այցելեց Լիխդըրֆէլտէի Զինուորական վարժարանը։ Խօսքն ուղղելով այն աշակերտաց որք վարժարանէն կ'ելլեն՝ բանակին մէջ մտնելու համար իբր սպայ, Կայսրն ըսաւ. «Նաւ ծանր ժամանակի մը մէջ կ'ապրինք, ուր իւրաքանչիւրէն ծանրագոյն բաներ կը պահանջուին. պարգութիւն, ժուժկալութիւն կը խնդրուի և ոչ պերճանք։ Կայսրութեան քանի մը կողմերէն գանգատներ հասան ինձ սպաբաղանաց վրայ ի գործ դրուած ծայրայեղութեանց մասին. սոյն ու խորհուրդ և ոչ խի ու ըլլալու է զինուորաց նկատմամբ, այլ համբերատար և ներողամիտ. իւրաքանչիւրին կարգութենէն վեր բան պէտք չէ պահանջել։ Այս ժամանակիս ուրիշխորութեան դէմ այնչափ յարձակումներ կ'ըլլան, սպայներու պարտաւորութիւնն է իրենց բոլոր ուժով հնդեւէ լալ նմա, ոչ միայն իրենց պաշտօնին և անհատական կենաց մէջ։»

Պեկրադ, 4 փետր.

Դարատաղի արտաւոր պատուիրակ Գ. Վուքովիչ մեկնեցաւ ի Կ. Պոլիս։

Պեկրադ, 4 փետր.

Կը հաստատուի այն լուր թէ կառավարութիւնը պիտի առաջարկէ Ներբեփահանոց ժողովոյն՝ տարբերը բարձրացնել, բանակին ապառազինութեան կոզմի համար։

Բերլին, 4 փետր.

Սդաֆէլ գնդապետին տեարակը չափազանց աննշան այդուրութիւն յառաջ կը բերէ առ. Լրագիրք կը սեն թէ կարծես ֆրանսական բանակը կը վախնայ Գերմանիոյ դէմ պատերազմէ. (Ճորրեսփոնտենց Պիւրօ)

Բերլին, 4 փետր.

Հնդկական Համաժողովը հրաւիրեց կառավարութիւնն որ Հնդկական Կաճառ մը հաստատէ ի Կ. Պոլիս։

Պերլին, 4 փետր.

Պաշտօնական Օրագիրը կը հրատարակէ բանակին բարձրագոյն հրամանատարութեանց մէջ փոփոխութիւն մը. ի միջի այլոց, Գ. Պօդոսեվիչ Դանուբի զօրաբաժնոյն հրամանատար անուանուած է։

Լոնտոն, 4 փետր.

Թայմզ կ'իմանայ թէ Լոնտոնի ռուսական դեսպան Պ. տը Սդաալ Բեհերագուրկ գնացած է Անգլիոյ և Բուրթուգալի միջեւ կեցած վէճին վրայ տեղեկութիւն հաղորդելու համար։

Բարիզ, 4 փետր.

Նէշնալ Զայթունկ. Եւրոպական նախարարն հաղորդեց 1889 տարեշրջանի եւմտացոյցը (Բուտճէ ... մէջ ...)։ Կ'երեւի թէ նախարարը 36 միլիոն բաց մը ցոյց տուած է։

Փարիզ, 4 փետր.

Իտալական դեսպան Մէնապրէա զօրավարը շնորհակալութիւն յայտնեց առ Պ. Սբիւլէր՝ հանգուցեալ Պ. Մաւրիանիի յուղարկաւորութեան առթիւ Ֆրանսայի և Իտալիոյ յարաբերութեանց վրայ արտասանած խօսքերուն համար։

Փարիզ, 4 փետր.

Լայխթէնպէրկի Դուքսն այցելութիւն տալու Հանրապետութեան նախագահին ի գիմաց Նիքոլա Մեծ-Դուքսին որ հիւանդ է, Նախագահն այսօր փոխադարձ այցելութիւն պիտի տայ Մեծ-Դուքսին։

Բարիզ, 4 փետր.

Ռէփլիքան ֆրանսէզ ... առաւելութիւնք կը պարզէ թէ Ռուսիոյ և Ֆրանսայի շահերն եւրոպական աշխարհակարգութեան գլխաւոր հիմն կը կազմեն։ Սակայն ազգերն, ինչպէս և անհատները, մինչեւ մէկ աստիճան համաձայնութեան պէտք ունին։ Մարդիկ կան որք կարի բուռն կերպիւ Ռուսիոյ վգին կը փարին. այս փարմանք անտեղի և վնասաւոր է։ Հետեւեալ միակ աշխարհաքաղաքական ...

փարութիւնը սա է. «Մեծաքանակ Լէպէլի հրացան և բազմաթիւ զօրք»։

Բարիզ, 4 փետր.

Օպսէրվէր լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Քօնդուսա տ'Էսբօնդ գրամատան երեք նախկին տնօրէններու դէմ ձերբակալման հրաման եղած է։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 2 յունուար
Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Լէվէ երեւոյթ ... Միջաւ ... Մէջէ		9 10
Բարձրագոյն գնոյ օրէն վերջը	»	9 19
... մէջ	»	19 21
Առաւօտեան բացուեցաւ	»	19 21
Վերջ գին	»	19 23 $\frac{1}{2}$
ՈՒՆԻՖԻԷ ՊԱՐՏՔ		
Լէվէ երեկոյ		44 25
... առաւօտ		44 25
... օր		44 30
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՌԵՒՏՐԱՑ		
... ութիւն	Ա. Սէրի	40 10
»	Բ. »	24 15
»	Գ. »	19 21
ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՐ		
Օսմանեան Բանքայի	Անգլ. Լիր.	4 25
Էթնիք Բանքայի	Օսմ. »	8 28
Գաւառ ... Գանձ	» »	7 16
Թռ. Համ. ... վաճառ	» »	4 30
Թրամուէյ	» »	472 $\frac{1}{2}$
Րումէլի երկաթուղի	Ֆր.	74 $\frac{3}{8}$
Սալոնիքիի ... երկաթուղի	»	— —
... Լամփուտի ...		121
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Օսմանեան ոսկի	...	100
20 Ֆրանքնոց	» ...	87 28
Անգլիական ոսկի	» ...	110 10
Իմբերիալ	» ...	90
...	» ...	51 10
Րուսիոյ թղթադրամ	» ...	8 27
» արծաթ	» ...	77
Մէճ. արծաթ (առաջ)	» ...	108 22
Վ ...	» ...	103 20
Հինգնոց	» ...	103 20
Մէճիտիէ	» ...	100 20
Բաշլըգ	» ...	8 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 4 փետրուար ժամ 3 էր 10 երեկոյ	
Ֆրանսական Ռանթ 3 ...	87 85
» » $4\frac{1}{2}$% ...	105 87 $\frac{1}{2}$
Օսմանեան Քոնսոլիտէ Սէրի Դ. ...	18 02 $\frac{1}{2}$
Օսմանեան երկաթուղի ...	74 50
» ... բաժնեթուղթ ...	— —
Գանք Օթոման ...	533 12 $\frac{1}{2}$
Կրէտի Լիոնէ ...	722
Իտալական Ռանթ 5% ...	94 20
Հիւլենական 5% ...	455
Բրէօրիթէ թիւրք ...	— —
Եգիպտական միացեալ ...	475 25
Գանք տը Բարի ...	792 50
Օսմ. մաքս արժէթուղթ ...	401 25
Սուէզի ջրանցք ...	2305
Սպանիական արտաքին ...	72 $\frac{13}{16}$
Լէօ Լոնտոնի վրայ ...	25 29 $\frac{1}{2}$
Լոնտոն, 4 փետր. ժամ 6 վերջ — երեկոյ	
Անգլ. Քոնսոլիտէ	97 $\frac{11}{16}$
Օսմ. » Սէրի Դ. ...	17 $\frac{3}{4}$
» » » Դոյ ...	— —
» » » Ա. ...	40 $\frac{1}{4}$
» » » Բ. ...	21 $\frac{1}{8}$
» » » Գ. ...	17 $\frac{3}{4}$
Փոխառութիւն 1877 ...	101 $\frac{1}{4}$
Գանք Օթոման ...	11 $\frac{5}{16}$
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիէ) ...	93 $\frac{13}{16}$
» առանձ. (Բրէվիլէժիէ) ...	103 $\frac{1}{2}$
Տայրա Սանիէ ...	83 $\frac{7}{8}$
Տօմէնիալ (փոխառ. Րօչիլտ) ...	102 $\frac{3}{4}$
Հիւլենական 5% ...	89 $\frac{1}{2}$
Մոնօբոլ » ...	73 $\frac{7}{8}$
Ռուսական 1889 ...	94 $\frac{1}{4}$
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ ...	25 30

ԲԱՐԻԶ ԲԹՈՒԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 4 փետր. ժ. — վ. — երեկոյ	
Ֆրանսական Ռանթ 3% ...	87 86
Օսմանեան Քոնսոլիտէ Դ. ...	18 50
Օսմանեան երկաթուղի ...	— —
Եգիպտական միացեալ ...	474 68
Վիեննա, 4 փետր. ժամ — վերջ —	
Օսմանեան երկաթուղի ...	86 70
» Լէվէի բաժնեթուղթ ...	116 50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ ...	118 70
Պերլին, 4 փետր. ժամ — վերջ —	
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ ...	20 42 $\frac{1}{2}$
Րուսլ թղթադրամ ...	223
Օսմանեան երկաթուղի ...	81 80
Օսմանեան Քոնսոլիտէ Սէրի Դ. ...	17 70

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ղազարոսեան պատուամեծար և բարեպաշտօն Բարսեղ էֆ. տեղեկանալով որ ազգասէր Թաղիս երկսեռ վարժարանի հէգ մանկիկներ ցրտի սաստկութենէն կը դողան, ինքնաբերաբար բարեհաճեցաւ նուիրել մի փառարան հանդերձ խողովակներով և պատրաստ գտնուած փառարանի մը ամբողջ խողովակները։

Թաղական Խորհուրդս զգածեալ նորին Ազնուութեան այս սիրայօժար օգնութեան գործէն, կը փութայ ի դիմաց նոյն աղքատ մանկիկներու հրապարակաւ մատուցանել իւր խորին շնորհակալութիւնը։

Նոյնպէս մի քանի բարեպաշտ ազգայինք ի պայծառութիւն Ս. Եկեղեցւոյս և ի նպաստ աղքատաց Ս. Մնդէեան տօնին առթիւ հաճեցան ողորմութիւն նուիրել, որոց պատուական անուանքն ևս շնորհակալութեան զգացմամբ ստորեւ կը յիշատակենք։

Ի դիմաց Թաղական Խորհրդոյ
Գումգափուի գիւղի

Ատենադպիր — Ատենապետ
ՏԻՐԱՆ ՅԱԿՈԲԵԱՆ — ՍՏԵՓԱՆ ՖՐԷՆԿԵԱՆ

Անուանք նուիրատուաց

Խաչատուր Տէր Գալուստեան գրուշ 54, Յարութիւն Շէքէրճեան 40, Յարութիւն Քրմաճեան 40, Մկրտիչ Ուզունեան 40, Մանուկ Նալըեան 40, Պօղոս Եսայեան 40, Ոմն 30, Կարապետ Խաչադեան 20, Մկրտիչ Ինճէեան 20, Ստեփան Բէօւէեան 20, Պետրոս Դրիգորեան 20, Յարութիւն Գրիգորեան 20, Ոմն 20, Յովհաննէս Պէզգեան 20, Միհրան Գասպարեան 20, Մանուկ Արզրեան 20, Տիրան Նազարեան 20, Աղաւնի Միրեան 20, Սարգիս Մէնկէնէճեան 40, Խաչիկ Մէնկէնէճեան 10, Մկրտիչ Ճամլըգ 10, Սեդրաք Մերկերեան 10, գումար 544 գրուշ։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ ԸՆԿ. ԱՅՆԹԱՊԻ

Սակաւ ժամանակամիջոցի մը մէջ ի գաւառս տեղի ունեցած կրթական շարժումներ ապարդիւն չեն եղած ժողովրդեան բարոյական կենաց բարձրացման նպատակաւ։ Այնպէս որ, նոյն ինքն ժողովուրդը այդ շարժմանց կարեւորութիւնը զգալով կը ջանայ նոցա յարատեւ ձեւ մը տալ, զարգացումէ չզրկուելու համար։ Կիլիկեան գաւառներ զգացած են այդ պէտքը իբր կենսական խնդիր։

Այնթապ՝ առաջին տեղը կը գրաւէ այդ գաւառներու մէջ իւր յառաջադիմութեամբը, և գոյս կը պարծի նշանաւոր հաստատութեան մը,—Վարդանեան Ընկերութեան։

Վարդանեան ընկերութիւնը հաստատուած է 1867 ին, խումբ մը տեղացի գործօն ուսումնասէրներու ձեռամբ, Մայրենի լեզու և կրթութիւն ծաւալելու նպատակաւ, որուն համար ջան ի կուրծ աշխատած է, և տակաւին կ'աշխատի։

Վարդանեան Ընկերութեան հրապարակային գործունէութիւնը կ'սկսի 1882ին Վարդանեան Կրթարանի բացմամբ, որ Կիլիկիոյ բոլոր վարժարանաց բարձրագոյնը հանդիսանալով, գովելի արդեանց պսակած է հիմնադիրներու աշխատութիւնը։ Ցիշեալ ընկերութեան համբաւը Կիլիկեցի ազգայնոց մէջ արձագանգ գտած է, ինչպէս նաեւ հեռաւոր և մերձաւոր երկիրներու մէջ և սոցա փոխարէն ազգային և օտար ընկերութեանց, ականաւոր անձանց մասնաւոր քաջալերութեանց արժանացած է։

Եւ իրաւամբ արժանացած է Վ. Ընկերութիւնն այդ բոլոր քաջալերութեանց, զի առաջին անգամ նա սկսած է Մայրենի լեզու և կրթութիւն տարածել Այնթապի մէջ, ամենէն յառաջ նա թատերական ընտիր ներկայացումներով ժողովրդեան բարոյական կարօտութիւնը կրթելու ջանահնար եղած է. առաջին անգամ նա լրագիրներ բերել տուած է, առաջին լսարանը նա հաստատելով Այնթապցիներու մտաւորապէս զարգացման նոր զարկ մը տուած է, լրագրական բազմակնճիռ ասպարեզի մէջ ալ առաջին քայլը նա առած է հրատարակելով ՄԵՆՏՕՐ անուն պարբերական հանդէսն եւն. եւն։

Վարդանեան Կրթարանն ալ, ինչպէս յիշեցինք, իւր տեսակին մէջ եզական է, սակայն փոխանակ քաջալերութեանց, նորա անզուգական վարիչները կը հալածուին ոմանց կողմէ, որք ազգային ասպարէզն իրենց անձնական նկատմանց (*) կեդրոն դարձնել կը յաւակնին, բայց և այնպէս անոնք անյողդողդ հաստատամտութեամբ կ'աշխատին պահել այդ հաստատութիւնն ի պատիւ ազգին առանց օգնութիւն ստանալու ո և է աղբիւրէ մը։

Այդ բոլոր զոհողութիւնները կը յինին ի զարգացումն ազգային երիտասարդութեան, զարգացում՝ որ անհրաժեշտ պէտք մ'է Այնթապի նման քաղաքի մը մէջ, ուր օտար կրթական հաստատութիւնք և գործիչք մեծ դեր մը կատարել կը յաւակնին ժողովրդեան ազգային և կրօնական ոգւոյն վնասելու նպատակաւ, թէև հեռի յաջողութենէ։

Վարդանեան Ընկերութեան գործունէութիւնն հետզհետէ կ'անի իւր ազգին նուիրած շրջանաւարտներով, որոց թիւը ցարդ 40 է, կրթարանի հաստատութեան թուականէն սկսեալ. 9 շրջանաւարտներ ալ այս տարուան համար պատրաստած է, որք մեծաւ մասամբ ձրիաբար կրթուած են. արդէն 20 ի չափ ուսանողք միշտ ձրի ուսում կ'առնուն յիշեալ կրթարանի մէջ։

Կ'սպասենք որ Վարդանեան Ընկերութեան մատուցած ծառայութիւններն, առաւելապէս բեղմնաւորին գոյացած միութեամբ։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՄԻԿ ԿՈՐՈՒՍՏԸ

Տխուր և ցրտագին օր մըն էր, յուղարկաւորք նշանաւոր դագաղ մը դէպ ի գերեզման կը տանէին։ Ամեն ազգի և ամեն աստիճանի մարդիկ եկած էին զինքը լալու, իրեն յարգանք մատուցանելու. աղօթող քահանայք յոյն էին, բայց համազգային էր մեռեալը, զի այն կարգի ոգիներէն էր որ մէկ հայրենիք չունին, այլ աշխարհ մըն է իրենց հայրենիքն և իրենց ոգեշունչ մարդկութեան կը վերաբերին։

Մինչ այդ դագաղը կ'անցնի մեր եկեղեցւոյ քովէն, հայ եկեղեցականք կ'ողջունեն զնա խնկօք եւ տխրանուագ օրհնութեամբ։

Բժիշկ մըն էր մեռեալը, հոյակապ բժիշկ մը, որ յաշխարհի կենաց և մահու վրայ նախախնամական պաշտօն վարած էր, և մարդկային ընկերութեան ճակատագրին հետ խաղացած։ Քանի՜ ծանր է այդ պաշտօնը.—թեթեւ սխալ մը, փոքրիկ անզգուշութիւն մը՝ մայրենի գրկէ մեռմոր մանկիկը և տանէրէ միակ յոյսը կը կորզէ։ Բաւ այսմ այդ պաշտօնին մէջ իշխան ըլլալու համար, պէտք չէ միայն անհուն հմտութիւն, արիութիւն կամաց, անվհատ աշխատութիւն, այլ և լուրջ կեանք, սէր մը գորովի ու աղաւաղանք հանրութեան համար։ Մեր հանգուցեալ բժիշկն, Տոքթոր Տիամանտօբուլօն, այս ամեն բարեմասնութիւններն ունէր իր հիւանդաց մասին, իր փրկարար դեղագիրները շատ անգամ ձրի կուտար, և կը թափէր զայն փարքի թերթերու վրայ։ Ընտանեկան խաղաղոյր կեանք մը անցուցած է. մարդոց այլ և այլ դասակարգեր, իրաւ կամ անիրաւ, գուցէ շատ նիւթեր գտնեն, սակայն մեզ զի՞ փոյթ. տուներէն ներս, գանձերէն ներս Աստուած միայն որոշ կը տեսնէ, իսկ ինչ որ անժխտելի է, այս է թէ անձանձրոյթ էր իր տաղանդովը, և իր ընկերական դիրքին մէջ միշտ բարձր մնաց մինչեւ իր վերջին օրը։ Այս մարդը բազմահմուտ ալ էր, զի միայն բժշկութիւնն ուսած չէր, այլ բոլոր ծանօթ գիտութիւնք յինքեան ամփոփեալ էին։ Եւ այսպէս Սկիւտար կը կորսնցնէ ո՛չ միայն անզուգական բժիշկ մը, այլ և մեծ ոգի մը, և ծանրարժէք տաղանդ մը։

Այս մարդն իր կենաց մէջ ունեցած է դէպք մըն ալ որ հայ եկեղեցւոյ կը վերաբերի և արժանի է յիշատակութեան։ Ընտանեկան գժտութեան մը առթիւ, բժշկութեան մարդը, յեռալ ամենէն և ծեծուած յանձնուստ, Հայոց Պատրիարքարանի գիրկն ինկած է, և մեր խաղաղասէր եկեղեցւոյ հովանւոյն տակ՝ ազատ անդորրութիւն գտած։ Հետեւեալն իր խոկ նամակն է.

«Ամենապատիւ Սրբազան Հայր,

«Մինչդեռ իմ ու ընտանիս մէջ թեթեւ գժտութիւն մը ծագելով՝ Թշնամիներս օգուտ քաղել կ'ուզէին, մէկ կողմանէ նոյն գժտութիւնը չափազանց անվայել կերպիւ գանանցնելով, և միւս կողմանէ հաշտ ու մէկ հնարքով Յունաց Պատրիարքարանը գրգռելով որ իմ անձնական պատիւս և ընկերական դիրքս նուաստացնելու միջոցներ ինծի դէմ գործածէ, այն ժամանակը ես ալ պէտք կը զգայի կերպ մը ապահովութիւն ձեռք բերելու, որպէս զի անոնց նենգաւոր հալածանքին դէմ ինքզինքս պաշտպանէի։ Ուստի Յունաց և Հայոց եկեղեցիներն իբրեւ իրարու քոյր ճանչելով, Ձեր Սրբազնութեան դիմել էի աղաչելու որ զիս և աղջիկս Հայկական եկեղեցւոյ գիրկն ընդունիք։ Այն ազնուասրտութիւնը՝ որով իմ այս խնդիրս ընդունեցաւ, ազատելով զիս ինծի դէմ ի գործ դրուած բռնութենէն և կարողութիւն տալով ինծի ազատութեամբ և իմ ճշմարիտ սկզբանցս համեմատ գործելու, սպասած յաջող արդիւնքս յառաջ բերաւ։

«Խաղաղութիւնը տանս մէջ վերստին հաստատուելով, ոչ միայն վերջ տուաւ այն անհաճոյ դառնութեան՝ որոյ զոհեր էր ըստիկս չոր խորհուրդներու անսալով՝ որոնք շատ սուղ նստան իրեն, այլ եւ հակառակորդներս ալ ամօթահար ըրաւ, որոնք իմ ընտանեկան գործերուս մէջ խառնուելու բնաւ իրաւունք մը չունենալով, իրենց ինքնակոչ պաշտպանութեամբ յանդէպ եւեւ իրենց անկարողութեանը մէջ նուաստացան։ Ուստի այսօրուան օրս նուիրական պարտականութիւն մը կը համարիմ ինծ ճանչել, որ Հայոց ազգին խաղաղասիրական և եղբայրասիրական վեհանձնութեան շնորհիւն է որ ընտանեկան հանգստութիւնս գտայ, ինչպէս նաեւ իմ ու աղջկանս մէջ ծագած գժտութիւնն ալ վերջացաւ, եւ կուգամ այս թղթով կրկնել իմ խորին շնորհակալութեանս հաւաստին, որով պատիւ կը համարիմ ինծի ըլլալ։

Ամենապատիւ Սրբազնութեան ձեռաց
Ամենախոնարհ և անձնուէր ծառայ
ՏՈՔ. ՏԻՄԻԹՐԻՈՍ Թ. ՏԻԱՄԱՆՏՕՓՈՒԼՕ
Սկիւտար, 3 ապրիլ 1863.»

Պատուական հայր մը և միանգամայն մայր մըն էր իր զաւակաց, վասն զի անոնց մայրը . . . իր չորս զաւակներն՝ որոց անդրանիկը հազիւ հինգ վեց տարեկան և որոց կրտսերագոյնը 11 ամսուան, իրենց հօրը կը թողու և կ'երթայ . . . . Բժիշկն այնուհետեւ հայր ու մայր կ'ըլլայ միանգամայն. կուտայ անոնց լաւ դաստիարակութիւն։ Իր վերջին տարիներուն մէջ՝ որք խորշոմ գծած էին իր վսեմ ճակտին վրայ և ալեւորիկ զարդարած գլխուն, առաւ վայելեց անոնց որդիական քաղցրիկ սէրն որ մարդկային նուազոտ ուժոց մէջ ծնողաց մխիթարութիւն ու սփոփանք է. մանաւանդ քեզ, հա՜յրդ վաստակաբեկ, որ վշտաց ովկէանին մէջ հիւծած նաւու մը պէս ծեծուեցար։

Բժիշկն հանգիստ ժամ չունի. այսպէս էր այդ հոյակապ Տոքթորը. ո՛չ ցերեկ ունէր, ո՛չ գիշեր, ո՛չ առաւօտ և ո՛չ երեկոյ, և իր մահուանէն ճիշդ երկու օր առաջ տակաւին, հիւանդներ եկած՝ իր փրկարար դեղագիրները կը խնդրէին առ դեղատուր, և նա, իր կենաց այդ ճգնաժամին մէջ դողդոջուն ու կարկամ մատներով օգտակար եղաւ. Այսպէս քանի՜նե՛ր վայելած են իր բարիքներն՝ և քանիցս հոն՝ ուր ցաւն ու վիշտը ծանրացած էին, նոր յուսոյ ճառագայթ ցոլացուց. Կ'ըսուի թէ մե՛ծ բժիշկներ իր դեղագիրները բժշկական նոր thèse երու պէս խնամով ալքէ կ'անցնեն եղեր և կ'սքանչանան։

Մինչեւ իւր վերջին ուժոց մէջ, իւր իմացական բոլոր կարողութիւնք թարմ ու զօրաւոր մնացած էին. և ճիշդ մահուանէն հինգ օր առաջ, առ վեհաշուք ոք բարի գործոց վարձատրութեան մասին իր համոզումը գրած է. Այդ նամակէն կը քաղեմ հետեւեալ տողերը իբր յանդիմանութիւն ամեն անոնց որք զնա ցնցած կը համարէին։

«Վսեմաշուք Տէր,

«Միակ միջոց իմ բարոյական հեշտութեանց՝ եղած է այն սրտի գոհունակութիւնը զոր զգացած եմ՝ օգտակար ըլլալով վշտակիր մարդկութեան քառասնամեայ երկար ասպարէզի մէջ. Իսկ արդ, կը հաւատա՞ք ինծ, Վսեմաշուք Տէր, որ շատ անգամ առիթ ունեցայ օգնութեան հասնիլ իմ նմաններուս առանց ինչ դրդման վարձատրութեան գաղափարը մտքէս անցնելու. Բայց և այնպէս իմ աշխատութիւնքս միշտ վարձատրուեցան թէ՝ դրամով և թէ ուրիշ եղանակաւ. և կը խոստովանիմ հոս Աստուծոյ առջեւ որ կը լսէ զիս այս վայրկենիս, թէ իբրեւ անթերի վարձատրութիւն իմ բոլոր զոհողութեանցս եղաւ այն սփոփանքը՝ զոր մատուցիք բարերար ձեռքերով իմ անցեալ կենացս։»

Նէթ ցնցած ուղղին արտագրեց այս տողերն, արդեօք ինչե՞ր դրած է իր Ցիշատակարանաց մէջ, այն աճագին թղթէ ծրարներուն, զորս իր զաւակներուն կը թողու իբրեւ ժառանգութիւն արժէքաւորել ուսելի թանկ։

Այս տաղանդի եւ անկեղծութեան մարդը, որ ամեն բան դրած էր իր առջեւ, հանճար, իմացականութիւն, լեզու, գրականութիւն, արհեստ, գիտութիւն, և ի ձեռին բռնած գոլով, գթութիւն և խանդաղատանք, մարդու մը պատկերը միայն ունէր իր սնարին վերեւ, սրտին ու հոգւոյն վերեւ, զոր կը պաշտէր։ Այդ մարդն էր Գափրի, իր մէկ ուսուցիչը, փիլիսոփայ, գիտուն, հանճարեղ կրօնաւոր մը, զոր Աթէնք, իր մահուանէն ետքը, այրած էր եւ փոշին ընդ օդս ցանած իբրեւ ամպարիշտ ոգի մը։

Տոքթորին պաշտած Գափրին, իր երկրպագելի ուսուցչին պատկերն իր տեղն է տակաւին, անշարժ կեցած է և անշարժ կը նայի սենեկին դատարկութեան մէջ, հոն, ուր կը պակսի իր մե՛ծ աշակերտը։ Գափրին խօսող է, իր արտաքին բոլոր հրապոյրն է աճաւորութիւն մը պատկերին վրայ. պատկառելի է կերպարանքը՝ շրջանակուած ալեւոր վարսերով որք կը ձգին կ'երկարին իր ծամած ու ցցուած բեկունքներուն վրայ. սպիտակափառ մօրուքը լանջքը վրայ կ'իջնէ. Լայնշի ճակատ, պաստած յօնքեր, խորին նայուածք, որ դէպ ի վեր կը սեւեռին և իրեն կը բերեն անծանօթ մարդը։ Մեռելասիլ է երեսներուն գոյնն որ մեղրամոմէ շինուած արձանի մը կը նմանցնէ զինքը։

Տոքթորն Աթէնքի այրածը կը պաշտէր։ Եւ մեք, մինչ այլք զնա ցնցած կը համարէին, կը պաշտէինք զինքը, կը սքանչանայինք իր վրայ, կը նայէինք իր լոյս ճակտին ինչպէս հաւատացեալն սրբանուէր անօթներու, կը պատկառէինք իր սպիտակափառ մօրուքէն, որ կը կախուէր կուրծքէն վար. կը համբուրէինք իր ձեռքն, որ կէս դար հիւանդ մարդկութեան փրկական դեղագիր գրած էր։

Այո, ես մանաւորապէս երջանիկ եմ, ով վե՛հ ոգի, զի ալեւորիկ գլուխդ, հանճարդ, սակայն ժամերուդ ձեռքերուս մէջ ինկաւ։ Զգիտի մահամ զքեզ, չեն կրնար մեռնիլ զաւակներդ իրենց անզուգական հայրը՝ զոր կորուսին, բարեկամներդ իրենց մտերիմը և հիւանդ մարդկութիւնը մե՛ծ բարերար մը։

Սկիւտար ԱՆՆԻԿ

(*) Կը յուսամք թէ այսպիսի նկատումներ վերջացած պիտի լինին, ըմբռնելով այն միութեան, որ քանի տարիներէ ի վեր լեզուներ կը յոգնեցնէր միայն, առանց գործադրութեան, և որ յաջողած է անցեալ նոյեմբերի մէջ, ընդ մէջ Վարդանեան և Ազինեան ընկերութեանց, միջնորդութեամբ Կիլիկոյ Ս. Կաթողիկոսին։ Միացման խնդրոյն նկատմամբ, Աբ-ի-ի թղթակիցն հարկաւ անտարբեր չը պիտի մնայ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄԸ ԵՒ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Երեւանում մի քանի տարի առաջ հրատարակվող նախկին «Պսակ» շաբաթաթերթի խմբագիր՝ Վասակ Պապաջանեանցի մահը, առիթ է տալիս մեզ խօսելու Գերմանիայում ուսում բռնացած հայ երիտասարդութեան մասին։

Ուշադրութեան արժանի երեւոյթ է, որ միայն գերմանական ուսում բռնացած մարդիկ ընդունակ են գտնւում մեծանում ինքնուրոյն, անկախ գրական աշխատանքի, ընդունակ են գտնւում ինքնուրոյն մտածողութեան, գրական ստեղծագործութեան, ընդունակ են գտնւում գրական օրգաններ ստեղծելու, կամ մեր գրականութեան մէջ որպէս ինքնուրոյն գրողներ յայտնվելու. Խաչատուր Աբովեանց, Ստեփաննոս Նազարեանց, Ռափայէլ Պատկանեան՝ գերմանական ուսում էին ստացել, մեր ամբողջ ժամանակակից մամուլը՝ սկսած «Մեղու» լրագրից, մինչեւ մեր այժմեան լրագիրներն ու ամսագիրները, — բոլորն էլ ղեկավարվում են Գերմանիայում ուսում ստացած խմբագիրներով. Բացառութիւն է կազմում այժմ միմիայն «Աղբիւր» մանկական թերթի խմբագիրը և առհասարակ միմիայն մանկավարժական ամսագիրներ մեզանում խմբագրված ու հրատարակված են եղել Ռուսաստանում ուսում բռնացածների ձեռքով։

Հանգուցեալ Պապաջանեանն էլ գերմանական ուսում ստացած մարդ էր, և դրա վրա, ինչպէս էլ նա միջակ ընդունակութիւնների տէր մարդ լինէր, գերմանական ուսումը դրել էր, ինչպէս իր բոլոր սաների վրա՝ իր որոշ դրոշմը, — անսովոր եռանդ և ընդունակութիւն դէպի ինքնուրոյն գործունէութիւնը. Ճշմարիտ է, հանգուցեալը շատ վատ էր տանում իր լրագիրը, անդադար շեղվում էր գաւառական թերթի համեստ պրոգրամայից և թոյլ էր տալիս իրան շօշափել իր լրագրում իր խելքից ու մտաւոր կարողութիւնից բարձր խնդիրներ, վերաբերվում էր դէպի իրողութիւններն ու դէպի անձինք հայոց յատուկ անզուսպ կրքերով, — բայց փաստը դարձեալ անուրանալի է մնում, որ գերմանական այն քիչ ուսումն էլ որ հանգուցեալը ստացել էր՝ տուել էր նրան այդ ուսում ստացածներին յատուկ եռանդ, ընդունակութիւն և աշխատասիրութիւն։ Գերմանական ուսումը սովորեցնում է մարդկանց աշխատել, տոկուն լինել, ընտելացնում է անկախ, ինքնուրոյն գործունէութեան։

Վերցնենք այժմ մեր ամբողջ մամուլը. մեր բոլոր օրգանների հիմնադիրներն ու ղեկավարողները, բացի մէկից, Գերմանիայում ուսում ստացած մարդիկ են. Ինչքան էլ պակասութիւններ ունենային այդ մարդիկ, բայց մի բան անուրանալի է, որ գերմանական ուսումը դրել է նրանց վրա տոկունութեան, ինքնուրոյն նախաձեռնութեան (ինիցիատիվի), ընդունակութեան, աշխատասիրութեան դրոշմ, որ նրանց ընդունակ է դարձնում անկախ, ինքնուրոյն գործունէութեան։

Ուրիշ բան է, որ այդ բոլոր մարդիկ միմեանց մէջ միշտ երկպառակութեան մէջ են, չեն կարող միմեանց հետ հաշտվել, այլ եւս չենք ասում որ անընդունակ են միմեանց և ընդհանուր ուժերով որ և է գործ առաջ տանել. Դրա մէջ մեղաւոր չէ Գերմանիան և գերմանական ուսումը, դրա մէջ մեղաւոր է հայի բնաւորութիւնը. Գերմանական համալսարանը և գերմանական մտաւոր շրջանը իրանց պարտաւորութիւնը կատարեցին. Նրանք ընտելացրին հայերին, ինչպէս և բոլոր միւս ազգերին պատկանող ուսանողներին՝ աշխատասիրութեան, տոկունութեան ոգուն, անկախ, ինքնուրոյն գործունէութեան, հիմք դրեցին ինքնուրոյն բնաւորութեան, — բայց գերմանական ոչ բարձրագոյն դպրոցը, ոչ էլ նրա մտաւոր շրջանը անկարող են յինում մի չորս, հինգ, կամ վեց տարւայ ընթացքում վերանորոգել, կերպարանափոխել հայի բարոյական կողմը, նոր բարոյական կրթութիւն, նոր դաստիարակութիւն տալ նրան. Չը մոռանանք որ Գերմանիայում ուսում ստացած և հայերի մէջ այժմ գործող անձինք՝ հայերի առաջին սերունդի ներկայացուցիչներն են, որոնց վիճակվեց Գերմանիա ընկնել և այնտեղ ուսում ստանալ. Պարզ է որ կատարելապէս կերպարանափոխել հնացած բարքերով ու վարքերով լի ասիական հասարակութիւնից և ասիական ընտանիքից գնացած երիտասարդներին՝ կարող չէ ոչ Գերմանիան, ոչ էլ այլ որ և է երկիր. Այդ էլ բաւական է, որ գերմանական համալսարանը ընտելացրեց հային տոկունութեան և աշխատասիրութեան, ներշնչեց նրա մէջ եռանդ, նախաձեռնող ոգի և ինքնուրոյն, անկախ գործունէութեան ապրելու ընդունակութիւնը. Բայց ինչպէ՞ս կարող էր նա հինգ, վեց տարւայ կարճ միջոցում կերպարանափոխել հայի բարոյական պատկերը, ոչնչացնել, արմատահան անել նրա մէջ դարերով և սերունդից սերունդ, պապերից և նախապապերից ժառանգած՝ նախանձը, հրէշաւոր հիւանդոտ ինքնասիրութիւնն ու ինքնահաւանութիւնը, որ և է կարգապահութեան կատարելապէս անծանօթ դրութիւնը, իրանից բարձր որ և է հեղինակութիւն ճանաչելու անընդունակութիւնը, փոխադարձ անհամբերութեան և անհամերաշխութեան ոգին, միասին, ընկերակցութեամբ գործելու անընդունակութիւնը։

Թող այդ բոլոր վատ, անհամակրելի և կործանարար յատկութիւններից կ'ազատվեն միմիայն մեր հետեւեալ սերունդները, իսկ այժմ պէտք է բաւականանալ գոնէ որ ժամանակակից սերունդը, կրթվելով Գերմանիայում, գոնէ ընտելացաւ աշխատասիրութեան և ինքնագլուխ գործունէութեան. Գերմանական դպրոցը արեց աւելի քան թէ արեւմտեան միւս երկիրների դպրոցները. Նա իր երկրում ուսք կոխած հայերի նոյն իսկ առաջին սերունդին ներշնչեց ինքնուրոյն մտաւոր ոյժ,—բայց հայի բարոյական պատկերը մնաց իր նախկին [illegible] դրութեան մէջ. Հայ գործիչը սովորեց [illegible], [illegible] և [illegible], — բայց մեծ մասամբ մնաց անզուսպ, կռւող, անհերթ, կրքոտ, նախանձոտ, անբարոյական և անազնիւ. Գերմանիա գնացող հետեւեալ սերունդները գուցէ ձեռք կը բերեն այն, ինչ որ չը կարողացաւ ձեռք բերել առաջինը, որի մէջ շատից դարու խոր կերպով արմատացած էին հայերենի ախտերը. Հետեւեալ սերունդներից ենք սպասում, որ նրանք կը ներկայանան ազգին, աւելի բարոյական պատկերով, աւելի էլ ընդունակ կը լինեն իրար մէջ ընկերանալ, միասին գործել, ընդհանուր գործը համերաշխ կերպով առաջ տանել.

Այն ժամանակ, բացի մտաւորապէս զարգացած լինելուց, [illegible] մարդիկ էլ լինելով, — Գերմանիայում ուսում ստացած հայ երիտասարդները՝ [illegible] կը գործեն թէ դպրոցի, թէ մամուլի և թէ՝ մեր հասարակաց այլ հաստատութիւնների մէջ և փոխանակ այժմեան բաժան բաժան և միմեանց թշնամի, միմեանց միսն ուտող, անհամերաշխ, բարոյականութեամբ աղքատ, աղոթելի, թշուառ, միմիայն երկպառակութեամբ և փոխադարձ ատելութեամբ ապրող շրջան կազմելու, — կը կազմեն մի համերաշխ և փոխադարձ համերաշխութեամբ ու ընկերակցութեամբ հայերի մէջ ամեն հասարակաց գործ առաջ տանող, գերմանական դպրոցին պատկանող մի անյաղթելի բարոյական և մտաւոր ոյժ.

(Մշակ) Գ. Ա.

ԵԶԴ. ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ

5 % Երկրորդիչ էի պարտատոմսից 16րդ վիճակահանութիւնն հրապարակաւ տեղի պիտի ունենայ Օսմ. կայս. Պանքային Գալաթիոյ ճիւղին մէջ, առաջիկայ ուրբաթ, 26/7 փետրուար 1890. ժամ 11 ½ին։
Կ. Պոլիս 31 յունուար 1890

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹՐԱՄՎԷՅԻ ԸՆԿ.

Վարչական Խորհուրդս որոշմամբ, այն անձինք որք մինչեւ այսօր ընկերութեան բաժիններու ժամանակաւոր ստացագրեր ունին ի ձեռին, կը հրաւիրուին այդ ստացագրերը ներկայացնել ի կեդրոնատեղին ընկերութեան, ուր փոխանակ անոնց՝ իրենց պիտի արուին վերջնական բաժնեթուղթեր. Այս ստացագրաց փոխարէն Պարտքաղներ պիտի տրուին, և բաժնեթուղթերը պիտի յանձնուին տասնհինգ օր յետոյ։

Ընդհանուր տնօրէն
Ա. ԹՐԻՒԼԷ
Կ. Պոլիս, 21 յունուար 121 3—3

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Ց. ՓԷՅՃԵԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ԹԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Ա. Տարի
ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Բարեփոխեալ ըստ ծրագրոյ և յանձնարարութեամբ Պատ. Ուսումն. Խորհրդոյ Ազգային Կեդր. Վարչութեան։
Ի ՊԷՏՍ
Դ. Դասու Ազգ. Նախակրթարանաց
ԳԻՆ 2 ՂՐՇ ԿԷՍ
Կը ծախուի ամեն հայ գրավաճառաց քով

Մեր Թաղաքական Աշխարհագրութեան Ընթացքին Ա. տարւոյն Ա. տպագրութիւնն սպառած ըլլալով, մարդու տպագրութեան վերսկսին ի լոյս ընծայեցինք։

Այն Երկրորդ տպագրութիւնն առաւել օգտակար ընծայելու փափաքանօք պաշտօն համարեցինք, առանց առաջինոյն ուղղութիւնն կորսնցնելու, բարեփոխումներ ներմուծել, յանձնարարութեամբ Կեդր. Վարչ. Պատ. Ուսումն. Խորհրդոյ, եւ հետեւողութեամբ այն ծրագրոյն, զոր գծած է նորագոյնս։

Ըստ այսմ, Եւրոպական Թուրքիա, Ասիական Թուրքիա Եգիպտոս եւ այլն, որք Օսմանեան Կայսրութիւնը կազմող երկիրներն են, եւ զորոց Ա. տպագրութեան մէջ համառօտիւ լոկ խօսուած էր, նման միւս աշխարհաց, ի մի հաւաքեցինք, և խառնեցանք ո՛րպէս և ո՛ր ընդարձակութեամբ, որպէս կը պահանջէր ծրագիրն, որոյ համեմատ ուսանող առաջին տարւոյն մէջ խոկ պարտի ուսանել երկիրն, որ իւր հայրենիքն է, ուր կը բնակի, եւ զորմէ կը խօսի ամեն օր։

Բաց ասոր Ասիոյ Ասիական եւ Ամերիկեան երկիրներն համառօտեցինք, կարգ մը երկրագրական գիտելիքներ յաւելուցինք, եւ ուրիշ կարգ մը հարկաւոր գիտելիքներ աւելցուցինք, Թուրքիոյ Հայ հասարակութեան եւ իր ներքին վարչական գրութեան վրայ կարեւոր ծանօթութիւններ տուինք, Թուրքիոյ սահմանակից երկիրներու, այն է Անդրկովկասու եւ Պարսկաստանի վրայ առանձինն խօսեցանք։

Աճա այս բարեփոխմամբ մեր Ընթացքին Ա. տարւոյն այն Բ. տպագրութիւնն կատարելապէս կը համապատասխանէ Պատ. Ուսումն. Խորհրդոյ նոր ծրագրոյն Դ. Դասուն, ինչպէս կը վկայէ իւր խոկ վաւերագիրն, զոր կը գնահատեմք ասա։

«Զգատական Ընթացս Աշխարհագրութեան՝ զոր յօրինեալ է Յարութիւն . . . Փէյճեան, ի պէտս Դ. Դասու Ազգային Նախակրթարանաց, յայտագս ամփոփ բովանդակութեան որ ի նմին անհրաժեշտ գիտելեաց, եւ հաւատարիմ համաձայնութեան ընդ ուս ի մէնջ հաստատեալ նորոգ ծրագրի դպրոցական ուսմանց՝ մատենական վաւերացուցանեմք։»

Առաւել ուկըրդ չենք համարիր ազդարարել թէ՝ մեր Թաղաքական Աշխարհագրութեան Ընթացքին Բ. Տարին նախապէս պատրաստուած եւ Կեդր. Վարչ. Պատ. Ուսումն. Խորհրդոյ հետեւեալ վաւերագրաւ հրատարակուած է։

«Ազգ. Կեդր. Վարչ. Ուսումն. Խորհուրդս ձեռնհաս քննիչի միջոցաւ ի քննին առնելով Պէյճեան Յարութեան . . . երկասիրած Թաղաքական Աշխարհագրութեան Ընթացքին Բ. տարին, կը յայտարարէ թէ՝ խնամով եւ հմտութեամբ յօրինուած գործ մ'է, եւ արժանի գործածութեան յԱզգ. Վարժարանս։»

Վասն որոյ եւ ընտրել դասագրոց կարգն անցնելով զայն, կը յանձնարարենք Պատ. տեսչաց եւ ուսուցչաց ընդունիլ զայն Ազգ. Վարժարանաց մէջ։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓԷՅՃԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿ ՆԱՐԱԳԵՏ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Որ իւր արհեստը Բերայի Ներգաղյի առաջնակարգ դերձակներու քով կատարելագործած է, այս անգամ ուղղակի Եւրոպայէն բերել տուած է ընտիր կերպասներ, եւ կը գտնուի Պահչէ-Գաբու Աւստրիական Լոյտ ընկերութեան գործատեղւոյն վրայ իւր թիւ 4 սենեակը. իրեն դիմող պատուարժան անձինք թէ վայելուչ ձեւի, թէ հաստատուն կարի և թէ չափաւոր գնոց մասին կը գոհացնէ։
284 6—10

ԱԶԴ

Մ'այրաքաղաքիս մեկնման մը առթիւ, վարձու տուն մը կայ կարասիք կամ առանց կարասիի իւմամաթիա, կայարանի հանդէպ, ծովեզր, ունի 8 սենեակ, պարտէզ, հոր և ջրհեղ։
Դաշնակ մը ինչպէս նաեւ կարասիք ծախու են։
Դիմել [illegible]
290 6—8

ՏՈՔԹ. Ս. ԱՐԱՊԵԱՆ

Բարիզու բժշկական համալսարանէն վկայեալ Տոքթ. Ս. Արապեան իրեն մասնաւոր ձիրք ընտրած է սրտի և կուրծքի հիւանդութիւնները։ Այն հիւանդութիւնները Բարիզ բրօֆէսէօր Բօթէնի մանդարանին մէջ մասնաւոր խնամքով ուսումնասիրած է և 12 տարիներէ հետէ յարատեւ այդ հիւանդութեանց վրայ կ'աշխատի։

Այս հիւանդութեանց մասնաւոր ուսումը միւս հիւանդութեանց վրայ կատարելապէս հմտութեան պէտք ունի և Տեարց բժիշկք գիտեն թէ երբեմն որչափ դժուար է անոնց սկզբնական պատճառները գտնել։

Ուստի կը յուսայ թէ դժուարահնարին պարագայից մէջ Տեարց բժիշկք իրեն խորհրդակցութեան ալ դիմել պիտի բարեհաճին։

Փոխադրեալ յաճախորդաց դիւրութեան համար երկուշաբթի և հինգշաբթի օրերը ժամը 8էն 10ը կամուրջի դիմաց Բիւզանդեան դեղարանը պիտի գտնուի, Պոլսեցի յաճախորդաց համար Մուսալլա ճամայ յատուկ տուն վարձած է ուր ուրբաթ օրերը կէս օրէն վերջը հիւանդները ձրիաբար կ'ընդունի։ 51 14—16

ՏՕՔԹ. Ա. ՔՕՄԱՆՍ ՏԸ ՐԱՅԹԷՐ

Բժիշկ, վիրաբոյժ և մանկաբարձ, վկայեալ Անգղիական համալսարանէն, հաստատուած է ի Բերա, Եէնի-Չարշի փողոց, թիւ 80. Հիւանդները կ'ընդունի միջօրէի ժամ 1 էն 2, ըստ Եւրոպացւոց. երկուշաբթի և ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ հիւանդները։ 54

ՄԱՍՐՈՒԼ խափանել զաւկցաթերթի պատճառաւ Գէորգ Էֆէնտի Ալփազեան Միհրիւէն ընտիր ծխախոտ և ռեճա, Բէնեթաշէն պատուական գինի և կովերէն ընտիր եղ բերել տուած է, և աժան գնով կը վաճառէ Ղալաթիա Պէնչիլէրգիհնաղար փոխ խան։ Ասոնցմէ զատ, յատկապէս բերել տուած է Նիգրոսի պատուական զմեռնաարիան, Եւրոպայէն քարէ Ամաման եղերոց ընտիր գանձապահներ թէ՛ շէշերով և թէ՛ տակառով, և Սկիւտարի ընտիր «չամլըչ ճուրինմիէն» ճերմակ գինի։ Նաեւ ամեն տեսակ ձիթապտուղ, լուբիա և չորթ։ Յաճախորդք մեծապէս գոհ կը լինին ատոնց թէ՛ ընտրութեան և թէ՛ աժանութեան համար։ 55

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍԻԷՐԻ

Էյուպսէ անպարը իչուն միւպայեա օլունաճագ պիր մէթրօ կիւվէյ սապունիա չուհասընըն պէհէր մէթրօսը էրիմի զուրուշ թալիպի էօհտէօինուէ վէ քիւսուս արմընըն էրիմի պէշինճի կիւնի գարարը զաթխսը վիրիլէճէկինտէն իխթոսնա թալիպ օլանլարըն մազադը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
22 քեանունի սանի 1890 212
Նօ. 11 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍԻԷՐԻ

Պէյրութ, Արապ, Զօր, Յէքէ, վէ միւլհագաթը իլէ Ատանա վէ Լազգըյէ վէ Շամի Շէրիֆտէ պուլունան ասաքիրի շահանէ իչուն միւպայեասը գոնթրաթօ բայլէ օլունաճագ օլան էրզագը միւթէնէվվիէնին պուրաճա իհալէօսինա թալիպ օլանլարըն թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մազադը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
20 քեանունի սանի 1890 211
Նօ. 10 3—3

Արտօնատէր Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

50 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

Օ Փրանսուա, 91, Եէնի-Քաւէ Գոլորդ, Վալիտայի դիմաց

Զմրան համար արանց եւ տղայոց վերարկուներու և զգեստներու աճապին մթերք, 50 % տարբերութեամբ ուրիշ խանութներէն։

	Ղրշ.
Զմրան գծաւոր բանդալօն ընտիր ձեւ և կարուածք	45
Պատրաստ Թայ ալ չանդալ, արտաառոր գին	90
Պաշտօնական զգեստ, ռըտինկոդ, բանդալօն և ժիլէ՝ Սլոանի կերպասէ	240
Բուն Թիֆթիքէ բալթօ, ամբողջ բուրդ, մինչեւ հիմա չտեսնուած գին	240
Փառագար բալթօ մէջը առղէն կամ փլանէլ, Սլոանի կերպաս, չլսուած գին	170
Յրիզէ բալթօ ամբողջ բուրդ, պատնշելի ձեւ	160
Բոլբրին բալթօ գեղեցիկ շէվիօդէ, ամբողջ բուրդ, ոչինչ գին	120
Էլպէօֆի կերպասէ բանդալօն ամբողջ բուրդ	60
Թուալէի կերպասէ բանդալօն շատ վայելչաձեւ	70
Զմրան բալթօ, մէջը փլանէլ, ամբողջ բուրդ	115

Աճապին մթերք տղեկանց և աղջկաց վերարկուներու և ժակէթներու —0
Գերազանց փոխառատանը նոր միջոցներ ձեռք առած է, որով կարող է գաւառներն ալ ղրկել խնդրուած ապրանքները։ (1)

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1.000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետեարք Անգղիոյ ամենահարուստ և համբաւաւոր գրամատէրքն են՝ անսահման պատասխանատուութեամբ։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան այխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16.000.000 Անգղ. ոսկոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 6

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս
Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերև։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒԻՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք	8.000.000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1888	»	5.604.722
Տարեկան հասոյթ » » »	»	12.773.779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և անակութիւններ և նոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։
Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՈՆՔՖՈՐԹՈՒԱՉ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6.250.000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1.270.300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Այն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100.000.000 ֆռանք
Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գափու, Խօճա Կիւտիւս խան. 11

ԾԱՆՕԹ.—Տեառք Ներսէսեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Պոլսոյ գրամատեարք, փակատար ՎԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԳ ընդունած են վճարելու անմիջապէս այն ամէն վնաս, որոյ հաշիւը հաստատուած է և վաւերացեալ Ընդհ. Գործակալութենէն։

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

211 - Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211

Գառնի ամէն ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ՛ արանց և թէ կանանց յատուկ ամէն տեսակ գեղեցիկ կօշիկներ ֆրանսական նիւթերով և ֆրանսայէ բերուած վերջին նորաձևութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կօշիկները հեռաւոր վերջին գներով կը վաճառուին։

Գոթին Կոշիկ	գրշ 95		Պոլսոսական Կոշիկ գրշ	45
Գոթին	» 67		Կանանց մաշակ	» 40
Մոյկ	» 150		Կանանց սկարբին	» 45
Սկարբին	» 52			(291)

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿԵԱՆՔ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՕՐԻ—վերջին 4 ամ և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս գեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչև ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, ընտանութիւն, ջղաանկումը, ...

Ջղային տկարութեան և տարր հիւանդութեանց մէջ այս դեղին ...

ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՕՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ և ուղեղային ...

Զգուշացէք ապա նմանութիւններէն։ Իւրաքանչիւր Լալորի ... պիտի կրէ Dr. Lalors' Phosphodyne, London, ...

Մեծաքանակ և փոքր-բանակ կը վաճառի Թիւքրոյ և Պաշխաքրոյ ներկայացուցիչն քով.
65 Մ. ԼՇՄԻՆՏ ԴԱՐՈՒԱՆ
Ազգային Լեզուաբան Եժխոսոն, Վալթաա, պալատամերձի քով, կարապան Թամճեանցիք, 95 և 97։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԴԱՐԵՓԱՆԵԱՆ ԵՒ ԴՈՒՄԲԵԱՆԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջնագոյնին թղթատարատան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամէն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, բաղնիներ, օծոյ համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիեննայի և Գերմանի յատուկ գործարանաց մէջ. նոյնպէս Անգղիական, Իտալիական և Եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եկած ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ թղթատարական դրամով ղրկուի։

Զի հասնուած ապրանքները եթէ հաճելի չեն՝ և ... կը դառնի փոխանորդութեան ծախքով։ 101

PAPIER FAYARD ET BLAYN

ՎԱԹՍԱՅԻՆ ... յաջողութիւն կը յանձնարարէ զնա ի բուժումն ...

Կը ծախուի բոլոր դեղարանաց մէջ։ (մնաեալ մեր ստորագրութիւնը։) 85

ԿԵԱՆՔ. ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ և ԳԵՂ. ՄԱԶԵՐՈՒ.

ՄԷԼՐՈԶ

ՄԱԶԵՐՈՒ ՄԻԱԿ ՀԱՅՏԻԿ ՆՈՐՈԳԻՉ

Իրապէս իրենց առջի թարմ գոյնին կը դարձնէ ճերմկած կամ գունաթափ մազերը. Կը դադրեցունէ անոնց թափիլը. Կը մաքրէ գլուխը, կը վերջացունէ թեփը, ու մազերուն նոր կեանք, առոյգութիւն և փայլ ու գեղեցկութիւն կու տայ։ Կը վաճառուի երկու չափով մեծ շիշերու մէջ։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եօրք։

Կը վաճառուի ... Բերա, Ղալաթիա, ... 433 ... 95 և 97. ... 77 ... 51 ... 168 Մեծ փողոց Բերայի. 16

HUILE DE FOIE DE MORUE BRUNE-CLAIRE DU D^R DE JONGH

ԱՄԵՆԱ ՊԷՆԱՇՏ ԼԵՈՆԱՐՏ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆԻՆ, ԱՍՊԵՏ ՊԱՏՈՒՈՅ ԼԵԳԷՈՆԻ ՄԵԾԱՑ ԻՏԱԼԻՈՅ Ս. ՄՕՐԻՍ ԵՒ ԼԱԶԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆԻՆ

Ջուտ եւ բնական. դիւրաւ կը խմուի եւ կը մարսուի

Գերազանցապէս գեր ի վեր ամբողջ կամ բաղադրեալ իւղերէն
Ընդհանրապէս յանձնարարեալ ամենէն նշանաւոր բժիշկներէն

ԱՆՕՐԻՆԱԿ ԱԶԴՈՒՈՒԹԻՒՆ

Ի գլխէ թոքախտի, կուրծքի և կոկորդի հիւանդութեանց
Ընդհանուր տկարութեան, մանկանց նզամնութեան 87
Հիւծման, և բոլոր խոյլային հիւանդութեանց

Կը վաճառուի միմիայն օրուակներով որք գործածւին ... ՏՐ. ԺՕՆԿԻ Ա. ԱՆՍԱՐ, ՀԱՐՖՈՐՏ եւ ԸՆԿ. ... համար ... ԱՆՍԱՐ, ՀԱՐՖՈՐՏ և ԸՆԿ., 210, Հայ Հոլպորն, Լոնտոն.

Կը գտնուի ամէն երկրաց բոլոր լաւ դեղատանց մէջ

Ի. Կ. Պոլիս մեծաքանակ կը վաճառուի ի ՊԷՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑՆ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՐԵՐՈՒ ԵՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԵՂԵՐՈՒ, Վոյվոտա փողոց, 54, 56 և 58, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս.—Փոքրաքանակ կը վաճառուի դեղատանց մեծ մասին մէջ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

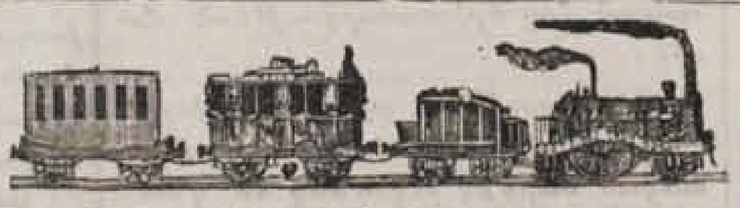

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱՑ

ԳԻԾ Կ. ՊՈԼԻՍ—ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՖԻԼԻՊՊԷ

Կառ. ախումբ (Կ. Պոլսէն մեկնող)	Արագ. Թ. 2	Կառ. խառն Թ. 4	Կառ. խառն Թ. 52
Կ. Պոլիս մեկնում	7 20	8 13	7 50
Գում-գափու			8 8
Եէտի-գուլէ			8 22
Մագրիգիւղ			8 39
Այաստեֆանոս			8 52
Քիւչիւք—Չէքմէճէ			9 4
Սպարթագուլէ			9 43
Համբիճեսի		9 40	10 15
Չաթալճա			10 55
Գապաքճա	9 20	10 40	11 33
Սինէքլի			12 51
Չերքէզքէօյ ժամանում		12 02	1 33
Չերքէզքէօյ մեկնում		12 04	1 53
Չորլու	11 50	12 47	2 47
Մուրատլը—Քէօրէսլի			3 37
Սեյտլեր—Չիֆթլիք			4 7
Լիւլէ—Պուրկազ		2 19	4 47
Պապա—Էսքի	1 53	2 51	5 31
Պապայէսքի		3 37	6 11
Ուզուն—Քէօփրի		3 53	6 53
Գուլէլի—Պուրգազ		4 13	7 32
Ուզուն			7 57
Ադրիանուպոլիս ժամ.	4 14	5 09	8 44
Ադրիանուպոլիս մեկ.	4 19	5 19	7 25
Մուսթաֆա փաշա ժամ.	5 13	6 15	8 43
Մուսթաֆա փաշա մեկ.	5 20	6 30	9 3
Հարմանլը ժամ.	6 4	7 12	10 3
Հարմանլը մեկ.	6 9	7 27	10 23
Թըրնովա—Սէյմէնի ժամ.		7 51	10 55
Թըրնովա—Սէյմէնի մեկ.		8 01	11 15
Փաշալը—Չաքրելի		8 38	12 10
Կէօքլի—Սալիհլը		9 27	1 24
Ռաքովսքի	8 32	9 53	2 9
Փովոտիա—Քէօրէ		10 20	2 46
Ֆիլիպպէ ժամ.	9 21	10 42	3 11
Ֆիլիպպէ մեկ.	9 31	11 2	3 31
Թաթար Բազարճըգ		11 58	4 54
Սարամպէյ		12 21	5 25
Պելովա ժամ.	11 10	12 43	
Սոֆիա ժամ.	3 48	4 59	
Նիշ	9 20		
Պելկրատ	2 45		
Բուտափեշդ	10 05	1 25	
Վիեննա	3 15	7 15	
Բերլին	12 40		
Լոնտոն	9 35		

ԳԻԾ ՖԻԼԻՊՊԷ—ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—Կ. ՊՈԼԻՍ (Արագ. Թ. 1, Կառ. խառն Թ. 3, Թ. 123; Թ. 121; Թ. 51): ... Ադրիանուպոլիս 12 40 ... Կ. Պոլիս ...

ԳԻԾ ՍԷԼԱՆԻԿ—ՄԻԹՐՈՎԻՑԱ—ՍԷԼԱՆԻԿ

Կառ. խումբ Թ. 512/522 Սէլանիկէն մեկնող	Ժ. Վ.	Կառ. ախումբ Թ. 523 Միթրովիցայէն մեկնող	Ժ. Վ.
Սէլանիկ (Գիւ. Գէ.) մեկ.	6 00	Միթրովիցա մեկ.	8 00
Թոփսին	6 30	Փրիշթինէ	2 40
Ամաթովօ	7 10	Ֆէրիզովիչ	10 53
Քարասուլու	7 31		5 50
Կիւմէնճէ	7 41	Ուսկիւպ	10 40
Կեւկելի	8 17		10 55
Միրովջա	8 51		11 23
Ստրումիցա	9 00		11 40
Տէմիրգափու (Գիւ. Գէ.) ժամ. / մեկ.	9 32 / 9 42		12 05
Կրիվօլագ	10 27		12 37
Վէլէս	11 06		1 13
Քէօփրիւլիւ ժամ. / մեկ.	11 53 / 12 01	Քէօփրիւլիւ (Գիւ. Գէ.)	1 49 / 2 01
Զէլէնիքօ	12 51		2 37
Ուսկիւպ (Գիւ. Գէ.) ժամ. / մեկ.	1 27 / 1 49		3 20 / 3 30
Հաջիլար	2 29		4 20
Գաչանիկ	3 22	Կրիվօլագ	5 03
Ֆերիզովիչ	3 53	Տէմիրգափու (Գիւ. Գէ.)	5 37 / 5 52
Լիփլեան	4 21	Ստրումիցա	6 20
Փրիշթինէ	4 33	Միրովջա	6 53
Միթրովիցա ժամ.	5 10	Կեւկելի	7 19
Նիշ ժամ.	9 40	Կիւմէնճէ	7 31
Պելկրատ	4 48	Քարասուլու	8 01
Բուտափեշդ	1 23	Ամաթովօ	8 24
Վիեննա	7 13	Թոփսին	9 01
		Սէլանիկ (Գիւ. Գէ.) ժամ.	9 28

ԳԻԾ ԽՈՒՄԿԻԴ—ՄԻԹՐՈՎԻՑԱ

Կառ. ախումբ Թ. 622	Ժ. Վ.	Կառ. ախումբ Թ. 621	Ժ. Վ.
Ուսկիւպ (Գիւ. Գէ.) մեկ.	7 40	Միթրովիցա (Գիւ. Գէ.) մեկ.	7 25
	8 47		7 47
	9 42		8 41
	10 52		9 36
	11 45		10 37
	12 37		11 24
	1 23		12 01
Միթրովիցա (Գիւ. Գէ.) ժամ.	1 40	Ուսկիւպ (Գիւ. Գէ.) ժամ.	12 54

ԹԸՐՆՈՎԱ—ՍԷՅՄԷՆԻ—ԵԱՄՊՈԼԻ

Կառ. ախումբ Թ. 322	Ժ. Վ.	Կառ. ախումբ Թ. 321	Ժ. Վ.
Հաղորդակցութիւն գլխաւոր գծին կառախումբոյ հետ		Եամպոլի մեկ.	6 06
			7 13
			8 09
	12 41		9 12
Սարամպէյէն ժամ.	10 55		10 12
		Թըրնովա—Սէյմէնի ժամ.	10 46
Թըրնովա—Սէյմէնի մեկ.	1 15	Հաղորդակցութիւն գլխաւոր գծին կառախումբոյ հետ	
	2 00		
	3 05		
	4 15		
	5 10	Ադրիանուպոլսոյ համար մեկ.	1 03
Եամպոլի ժամ.	6 00	Սարամպէյի համար մկ.	11 15

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՏԷՏԷ ԱՂԱՃ

Կառ. ախումբ Թ. 222	Ժ. Վ.	Կառ. ախումբ Թ. 221	Ժ. Վ.
Տէտէ—Աղաճ մեկ.	1 15	Ադրիանուպոլիս մեկ.	5 30
Ֆերէճիկ	2 28	Ուզուն	6 25
	3 28		7 20
	4 31		7 55
	5 38		9 07
Գուլէլի—Պուրգազ	6 19		10 00
Ուզուն	6 45	Ֆերէճիկ	11 01
Ադրիանուպոլիս ժամ.	7 40	Տէտէ—Աղաճ ժամ.	12 00

Ստորագծեալ վայրկեանները գիշերուան ժամը կը նշանակեն։ ... ժամանակ 5 52 (Բ. Ե.) 171

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

Կ. ՍԱՎՐՈՒԵԱՆ և Ց. ԽՍԱԴՈՒԼԵԱՆ

10 Ճէլալ-պէյ խանի տակը 10

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ ԵՒ ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ԸՆՏԻՐ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀԱՄ ԹԷՅԵՐ

Վաճառատունս իւր հաստատութենէն ի վեր իւր ուղղութեամբ, պատուաւորութեամբ և անխարդախ գործառնութեամբ ստացած հաջակաւ, թէ գաւառներու մէջ և թէ յոտուն խիստ շատ յաճախորդներ գոյ ըրած է։

ՎԱՃԱՌՈՒԻՆՔ ՄԵԾ ԵՒ ՓՈՔՐ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓՈՐ 52

ՄԱԴԴՈՆ

ԿԻՍՀԻՒՊԼԸՐ

ՀԱՆՔՈՅԻՆ ԲՆԱԿԱՆ ՋՈՒՐ

Կալսքարայքն Թթուուտ ավիճ ամենամաքուր

ՍՆՆԴԵԱՆ ԼՄՌԱԳՈՅՆ ԵՒ ԶՈՎԱՐՈՐ ԸՄՊԵԼԻ

Հաջերու, խոլերայի բորբոքմանց, ստամոքսի և աղեաց համար յանձնարարելի։

Հայնրիխ Մադդոնի, Գարլոպատ և Վիեննա 47

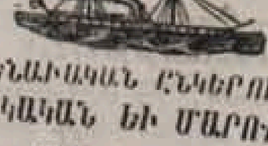

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիա և Բաթը դիծ խանձառուղեր ...

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիա երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 300 ֆրանք
Բ. » 220 »

Ուղեւորաց և ... ապրանքներ ...
նաւուղեր, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատարն ԹՈՄՈՒԹ ԲԷԳՈՒԼ